

Comisia juridică, numiri și imunități

Raport

asupra proiectului de lege privind pilotarea votului prin corespondență

(nr. 65 din 01. 03. 2024)

Lectura II

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat, pentru lectura a doua, proiectul legii privind pilotarea votului prin corespondență, inițiativa legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Prevederile prezentului proiect au drept scop principal crearea cadrului normativ aferent implementării votului prin corespondență, în vederea exercitării de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege, prin metoda alternativă de vot, în scopul facilitării accesului la procesul de vot al cetățenilor aflați în străinătate.

În vederea realizării scopului propus, proiectul reglementează principiile participării la alegeri prin exercitarea metodei alternative de vot prin corespondență, procedurile electorale specifice, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul prin corespondență.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 21 martie 2024.

În vederea asigurării transparenței și implicării publicului în procesul decizional, pe platforma Comisiei juridice, proiectul de lege a fost dezbătut în trei runde de consultări publice, în cadrul cărora au participat reprezentanții societății civile, a partidelor politice, a autorităților publice implicate în procesul electoral, precum și alți subiecți interesați.

Urmare a consultărilor publice în adresa Comisiei juridice au parvenit comentarii și propuneri de îmbunătățire, care au fost luate în considerare la definitivarea proiectului.

Având în vedere natura, caracterul, precum și domeniul de reglementare al proiectului, în conformitate cu articolul 131 din Constituție precum și potrivit articolul 11 din Codul electoral, proiectul de lege a fi supus avizării de către Guvern și Comisia Electorală Centrală.

În Avizul, aprobat prin Hotărârea 214/2024, Guvernul a comunicat despre susținerea proiectului de lege, înaintând totodată comentarii și propuneri de îmbunătățire, care au fost examinate de Comisia juridică și considerate la definitivarea proiectului de lege.

În conformitate cu art. 58¹ din Regulamentul Parlamentului, amendamentele la proiectul de lege, în partea ce vizează statutul UTA Găgăuzia și/sau atribuțiile autorităților acesteia au fost remise spre avizare Adunării Populare a UTA Găgăuzia, fiind recepționat Avizul, aprobat prin Hotărârea Prezidiului Adunării Populare nr. 92- LXX/VII din 15.04.2024.

Totodată, în adresa Comisiei juridice a parvenit un demers suplimentar (CEC-8/4887 din 24 aprilie 2024) la Avizul Comisiei Electorale Centrale cu propuneri de îmbunătățire a proiectului, care au fost examinate și acceptate de membrii Comisiei.

De asemenea, pentru lectura a doua Comisia a examinat amendamentele parvenite din partea deputaților, Avizele Comisiilor permanente, Raportul de expertiză anticorupție a CNA, precum și obiecțiile expuse de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Decizia Comisiei aferent amendamentelor parvenite din partea deputaților, și recomandărilor din partea Guvernului și a Comisiei Electorale Centrale, obiecțiilor DGJ, este reflectată în sinteză, care este parte componentă a prezentului Raport.

La definitivarea proiectului Comisia a luat în considerare prevederile articolului 38 din Constituție care garantează cetățenilor dreptul de vot și de a fi ales, dar și principiul stabilității legislației electorale, garantat de articolul 11 din Codul electoral și de Codul bunelor practici în materie electorală adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002). În acest sens, au fost revizuite normele proiectului referitoare la limitele implementării votului prin corespondență, fiind stabilite criterii clare privind identificarea țărilor în care acesta urmează a fi implementat (art. 7), a fost eliminată incertitudinea privind vârsta alegătorului în raport cu procedura exercitării anticipate a votului prin corespondență, fiind de asemenea, revăzute și procedurile electorale aferente votului prin corespondență.

Au fost consolidate normele privind asigurarea securității votului prin instituirea obligației alegătorului privind semnarea unei declarații privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului secret, care îi va fi transmisă, de către organul electoral, în plicul cu materiale pentru votare.

De asemenea, au fost revizuite normele ce vizează sistemul organelor electorale pentru implementarea votului prin corespondență și atribuțiile specifice ale acestora, astfel încât acestea să fie concordante cu prevederile art. 244 din Codul electoral, care nu admite formarea și funcționarea de organe neprevăzute de Cod.

Concomitent, a fost instituită răspunderea juridică în vederea consolidării securității și confidențialității votului. În acest sens, articolul 3 din proiect a fost completat cu o normă potrivit căreia, nerespectarea caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe se va sancționa în conformitate cu legislația. Drept urmare, au fost propuse modificări la cadrul normativ conex, în mod special la Codul contravențional în vederea instituirii răspunderii contravenționale pentru alegătorul care nu respectă obligativitatea de a păstra secretul votului (art. 49).

Având în vedere natura și importanța proiectului, urmare a adoptării acestuia în lectură finală, proiectul urmează a fi transmis, spre avizare Comisiei de la Veneția.

În rezultatul dezbaterilor pe marginea proiectului, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (7 voturi "pentru", 1 vot "împotriva") propune proiectul de lege nr. **65 din 01. 03. 2024** spre examinare și adoptare, **în a doua lectură**, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președinta Comisiei

Veronica ROȘCA..

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență
(nr.65 din 01. 03. 2024)
lectura II

Nr. d/o	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
1.	LEGE privind pilotarea votului prin corespondență	Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024 Titlul proiectului se expune în următoarea redacție: "Lege privind implementarea parțială a votului prin corespondență".	Se acceptă
2.	<p>Articolul 1. Scopul și obiectul de reglementare. Noțiuni generale</p> <p>(4) În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni generale:</p> <p><i>vot prin corespondență</i> – metodă alternativă de vot, exercitată în străinătate cu utilizarea serviciilor poștale.</p> <p><i>verificare digitală a identității alegătorului</i> - proces digital sau tehnologic de verificare a identității alegătorului, cu utilizarea rețelelor digitale neuronale care citesc și analizează trăsăturile unice ale unei fețe umane din fotografia încărcată în sistem de către alegător și compararea acesteia cu fotografia din actul de identitate sau stabilirea identității alegătorului prin verificarea corectitudinii unor informații suplimentare pe care le are la dispoziție autoritatea de evidență a populației dar nu sunt incluse în actul de identitate (numele bunicilor, o adresă de reședință temporară etc.).</p> <p><i>verificare umană a identității alegătorului</i> - proces de identificare a alegătorului, de către membrul organului electoral cu utilizarea metodelor de comunicare electronică care permit analiza trăsăturilor unice ale unei fețe umane din fotografia sau video-ul</p>	<p>Guvernul La art. 1 alin. (4):</p> <p>se propune a fi excluse noțiunile „verificare digitală a identității alegătorului” și „verificare umană a identității alegătorului”, întrucât la art. 2 din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere este definită noțiunea de „identificare electronică” care, în contextul legii respective, include, dar nu se rezumă, la acțiunea de verificare a identității;</p> <p>se propune a fi introdusă noțiunea „identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale”, care corespunde terminologiei utilizate în unele acte juridice ale Uniunii Europene, pe care le considerăm relevante, cu toate că nu în mod special în domeniul reglementării proceselor electorale, ci în contextul serviciilor financiare, al prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și în domeniul serviciilor digitale. Actele la care facem referință sunt Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului (cunoscută sub numele de a patra Directivă anti-spălare a banilor sau AMLD4) și ulterioarele actualizări prin Directiva (UE) 2018/843 (AMLD5), ce extind cerințele privind diligența datorată a clienților, inclusiv utilizarea mijloacelor digitale pentru identificarea și verificarea identității clienților.</p> <p>Astfel, noțiunea „identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale” va avea următorul cuprins:</p> <p>„identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale – proces de identificare și de verificare a identității alegătorului în baza actelor de identitate prezentate, a măsurătorilor semnalmentelor biometrice faciale, a comparării de imagini și a informațiilor comunicate de persoana fizică și/sau preluate din surse de date externe, utilizând mijloace digitale. Identificarea</p>	<p>Se acceptă</p> <p>1. Noțiunile „verificare digitală a identității alegătorului” și „verificare umană a identității alegătorului” se exclud.</p> <p>2. Se completează cu noțiunea „identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale – proces de identificare și de verificare a identității alegătorului în baza actelor de identitate prezentate, a măsurătorilor semnalmentelor biometrice faciale, a comparării de imagini și a informațiilor comunicate de persoana fizică și/sau preluate din surse de date externe, utilizând mijloace digitale. Identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale poate fi realizată prin mijloace de verificare automatizate, fără operator uman,</p>

	<p>încărcat în sistem de către alegător și compararea acesteia cu fotografia din actul de identitate.</p> <p><i>listă electorală pentru votul prin corespondență</i></p> <p>– listă electorală suplimentară în care se înscriu alegătorii care s-au înregistrat prealabil, au fost verificați și au dreptul să voteze prin corespondență.</p>	<p>alegătorului de la distanță prin mijloace digitale poate fi realizată prin mijloace de verificare automatizate, fără operator uman, sau prin mijloace de verificare, cu operator uman;”.</p> <p>În consecință, pe tot parcursul textului proiectului, noțiunile „verificare digitală a identității alegătorului” și „verificare umană a identității alegătorului” urmează a fi substituite cu noțiunea „identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale”.</p>	<p>sau prin mijloace de verificare, cu operator uman;”.</p> <p>3. Pe tot textul proiectului noțiunile ” „<i>verificare digitală a identității alegătorului</i>” și „<i>verificare umană a identității alegătorului</i>” se vor substitui cu noțiunea ”<i>identificarea alegătorului de la distanță prin mijloace digitale</i>”</p>
2.1		<p><u>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</u></p> <p>La articolul 1 alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(1) Prezenta lege reglementează principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență ca metodă alternativă de vot, procedurile electorale specifice votului prin corespondență, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul prin corespondență.”</p>	<p>SE acceptă alin. (1) art. 1 în următoarea redacție:</p> <p>”(1) Prezenta lege reglementează principiile participării la alegeri prin exercitarea votului prin corespondență ca metodă alternativă de vot, procedurile electorale specifice votului prin corespondență, precum și atribuțiile organelor electorale care vor organiza votul prin corespondență.”</p>
2.2		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. În temeiul rigorilor Legii nr. 100/2017 recomandăm divizarea normei art. 1 în două articole separate „<i>Scopul și obiectul de reglementare</i>” și „<i>Noțiuni generale</i>”, iar ordinea alineatelor să corespundă ordinii consecutive expuse în titlul articolului.</p> <p>2. Prevederile alin. (3) al art. 1 nu se încadrează în conținutul titlului articolului.</p> <p>3. Noțiunile de la alin. (4) al art. 1 se vor expune în ordinea alfabetică, într-un articol separat, conținutul acestora fiind ajustat la exigențele art. 54 din Legea nr. 100/2017. Definițiile noțiunilor trebuie să fie expuse clar și succint.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul a fost divizat conform rigorilor tehnicii legislative</p>
2.3		<p><u>Partidul Național Moldovenesc</u> (<i>urmare a consultărilor publice din 22.03.24</i>)</p> <p>1. Lipsa de claritate și potențialele breșe de securitate (Art. 1 și Art. 18): Definițiile generale și procedura de înregistrare pentru votul prin corespondență par a fi vagi și pot crea premise pentru abuzuri sau fraude electorale. Nu se oferă detalii suficiente despre cum se va asigura integritatea procesului de verificare digitală sau umană a identității alegătorilor, ceea ce poate submina încrederea în corectitudinea și securitatea votului.</p>	<p>Se acceptă. Norma art. 1 a fost revăzută. Noțiunile „verificare digitală a identității alegătorului” și „verificare umană a identității alegătorului” au fost excluse din proiect.</p>

2.4		<p>Comisia Electorală Centrală (CEC -8/4887 din 24.04.24) Cuvântul „suplimentară”, se exclude Noțiunea va avea următorul conținut: „listă electorală pentru votul prin corespondență – listă electorală în care se înscriu alegătorii care s-au înregistrat prealabil, au fost verificați și au dreptul să voteze prin corespondență”</p>	Se acceptă.
3.	<p>Articolul 2. Vot direct și liber exprimat prin corespondență (1) Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, votează personal. Transmiterea buletinelor de vot recepționate pentru votarea în locul unei alte persoane este interzisă. (2) Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, este responsabil personal pentru asigurarea votului liber exprimat, iar în cazul încălcării acestui principiu să raporteze influența în modul prevăzut de lege. (3) Fotografierea ori expunerea publică și demonstrativă a buletinului de vot completat este interzisă.</p>	<p>Direcția generală juridică Ținând cont de prevederile art. 5 și art. 7 din Codul electoral nr. 325/2022, în temeiul normei de la art. 54 alin. (1) lit. g) și art. 55 din Legea nr. 100/2017, recomandăm revizuirea conținutului la art. 2 și expunerea acestuia conform rigorilor sus menționate. În redacția actuală conținutul articolului seamănă mai mult cu o instrucțiune de realizare a votului prin corespondență, în timp ce normele tehnicii legislative impun ca norma juridică să aibă un conținut clar și concis. Din conținutul normei de la alin. (2) art. 2, cu referire la textul „iar în cazul încălcării acestui principiu”, nu este clar la care principiu se face trimitere.</p>	<p>Nu se acceptă. Articolul 2 se referă la punerea în aplicare a principiilor secretului și exprimării directe a votului prin corespondență. Principiile de bază a participării la alegeri sunt expuse la art. 2 din Cod Electoral nr. 325/2022</p>
4.	<p>Articolul 3. Vot secret Votarea prin corespondență este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea de a influența voința alegătorului. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, este responsabil personal pentru asigurarea secretului votului. Organele electorale asigură secretul votului prin utilizarea a două plicuri diferite, unul nominal pentru identificarea alegătorului, iar altul pentru votul secret în care se include buletinul de vot.</p>	<p>Guvernul Art. 3 din proiect se propune a fi completat, după a doua propoziție, cu o nouă propoziție cu următorul cuprins: „<i>Nerespectarea caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe se sancționează în conformitate cu legislația.</i>” Drept urmare, deoarece autorul nu a prevăzut în proiectul supus avizării răspunderea pentru alegătorul care nu respectă obligativitatea de a păstra secretul votului, modificările care ar stabili răspunderea în cauză urmează a fi promovate concomitent cu proiectul legii examinate. Atragem atenția că, în prezent, fotografierea ori expunerea publică a buletinului de vot completat sau scoaterea neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare se sancționează conform art. 49 alin. (4) din Codul contravențional.</p>	<p>Se acceptă. Articolul 3 urmează a fi comletat cu un enunț privind sancționarea nerespectării caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe. Totodată, proiectul a fost completat cu modificări la Codul contravențional în sensul instituirii răspunderii contravenționale.</p>

4.1		<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 3 se completează cu un enunț cu următorul cuprins: ”Nerespectarea caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe se sancționează în conformitate cu legislația”</p>	<p>Se acceptă. Art. 3 va avea următorul cuprins:</p> <p>”(1)Votarea prin corespondență este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea de a influența voința alegătorului. Alegătorul care a fost inclus în lista electorală pentru votul prin corespondență și a primit plicul cu buletinul sau buletinele de vot, este responsabil personal pentru asigurarea secretului votului. Nerespectarea caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe se sancționează în conformitate cu legislația.</p> <p>(2)Organele electorale asigură secretul votului prin utilizarea a două plicuri diferite, unul nominal pentru identificarea alegătorului, iar altul pentru votul secret în care se include buletinul de vot.</p>
4.2		<p>Partidul Național Moldovenesc (urmare a consultărilor publice din 22.03.24)</p> <p>Riscuri de nerespectare a secretului votului (Art. 3 și Art. 28): Chiar dacă legea stipulează că votul este secret, manipularea plicurilor exterioare și interioare, precum și procedurile de numărare a voturilor pot expune votul alegătorilor, contrar principiului votului secret.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Art. 3 a fost completat cu următoarea ornamă: ”Nerespectarea caracterului secret al votului, divulgarea opțiunii de vot exprimate prin corespondență către alte persoane sau transmiterea buletinului de vot unei persoane terțe se sancționează în conformitate cu legislația”.</p>

			De asemenea, prin proiect, se propune amendarea cadrului normativ conex care în sensul instituirii răspunderii juridice pentru alegătorul care nu respectă obligativitatea de a păstra secretul votului.
4.3	<p>Articolul 4. Perioada de exercitare a votului prin corespondență</p> <p>(1) Prin derogare de la alin. (1), art. (8) din Codul electoral, votul prin corespondență se exercită anticipat, înainte de ziua alegerilor. Expedierea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență începe cu cel târziu 20 zile înainte de ziua alegerilor. Recepționarea plicurilor exterioare de către birourile electorale pentru votul prin corespondență se finalizează cu 3 zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(2) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității plicurilor cu buletinele de vot recepționate în perioada stabilită de alin. (1) dar și în afara acesteia se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p> Direcția generală Juridică</p> <p>Intru evitarea tautologiilor recomandăm revizuirea textului <i>„se exercită anticipat, înainte de ziua alegerilor”</i>, art. 4. Tot aici, recomandăm expunerea propozițiilor de la alin. (1) al art. 4 în alineate separate.</p> <p>Termenii de la art. 4 sunt stabiliți prin derogare de la prevederile art. 12 din Codul electoral nr. 325/2022, fapt care necesită a fi reflectat în conținutul articolului dat.</p> <p>Atragem atenția la utilizarea neuniformă a terminologiei în conținutul proiectului de lege: <i>„vot prin corespondență”, „dreptul de vot prin corespondență”, „dreptul de a alege prin corespondență”</i>, întru respectarea normelor de la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 se impune necesitatea revizuirii și ajustării conținutului proiectului.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>La articolul 4 sunt stabilite termene aferente expedierii buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență și recepționării plicurilor exterioare de către birourile electorale, însă calcularea termenelor se realizează cu respectarea prevederilor articolului 12 din Codul electoral.</p> <p>In procesul de redactare a proiectului va fi uniformizată terminologia utilizată.</p>
5.	<p>Articolul 6. Titularul dreptului de a alege prin corespondență</p> <p>Dreptul de a alege exercitat prin corespondență îl au persoanele indicate la art. 14 din Codul electoral, care au solicitat și au fost incluse în lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență.</p>	<p>Guvernul</p> <p>Art. 6 din proiect urmează să reglementeze expres dacă persoana care nu a atins vârsta de 18 ani, dar o va atinge în ziua alegerilor (art. 14 din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022), poate sau nu solicita buletinul de vot și să se înregistreze pentru exercitarea votului, cu ulterioara includere în lista electorală ce se va întocmi în acest sens, conform art. 18 și 19 din proiectul de lege.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. Se va expune în redacția de la pct. 5.1</p>
5.1		<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 6 va avea următorul cuprins:</p> <p>(1) Dreptul de a alege exercitat prin corespondență îl au persoanele indicate la art. 14 din Codul electoral, care au solicitat și au fost incluse în lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență.</p> <p>(2) Persoana care a împlinit vârsta de 18 ani poate să se înregistreze și să exercite votul prin corespondență.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 6 va avea următorul cuprins:</p> <p>(1) Dreptul de a alege exercitat prin corespondență îl au persoanele indicate la art. 14 din Codul electoral nr. 325/2022, care au solicitat și au fost incluse în lista electorală pentru</p>

			exercitarea votului prin corespondență. (2) Persoana care a împlinit vârsta de 18 ani poate să se înregistreze și să exercite votul prin corespondență.
5.2		<p>Asociația Promo-LEX</p> <p><i>Ar exista anumite incertitudini și asupra faptului dacă normele constituționale admit votarea anticipată, or art. 38 alin. (2) din Constituție prevede dreptul de vot al cetățenilor care au împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de 18 ani. Corespunzător, aplicabilitatea acestei norme, în cazul votului prin corespondență este pusă la îndoială în cazul alegătorilor care împlinesc vârsta de 18 ani, până în ziua alegerilor, dar după expirarea perioadei de recepționare a votului prin corespondență.</i></p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Norma art. 6 expusă într o noua redacție. A se vedea pct. 5.1</p>
5.3		<p>Direcția generală juridică</p> <p>Prevederile art. 6 urmează a fi ajustate la exigențele art. 55 alin. (5) din Lege nr. 100/2017 unde este prevăzut că „în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la <u>elementul structural</u> sau <u>constitutiv</u> respectiv, <u>indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării</u>, aprobării sau emiterii actului citat”.</p> <p>O persoană poate fi inclusă în lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență doar după ce sa înregistrat pentru exercitarea acestuia conform rigorilor stabilite la art. 18 din proiect, în special atragem atenția la norma de la alin. (5) al articolului menționat. Prin urmare, propunem excluderea din conținutul art. 6 cuvintele „<i>au solicitat și</i>”.</p>	<p>Se acceptă</p>
6.	<p>Articolul 7. Limitele pilotării votului prin corespondență</p> <p>Pilotarea votului prin corespondență va avea loc în următorul scrutin național după intrarea în vigoare a prezentei legi, în Statele Unite ale Americii și Canada.</p>	<p>Guvernul</p> <p>În privința normei preconizate la art. 7, care stabilește că „pilotarea votului prin corespondență va avea loc în următorul scrutin național după intrarea în vigoare a prezentei legi, în Statele Unite ale Americii și în Canada”, remarcăm faptul că, pornind de la specificul unei proceduri de pilotare, care presupune în sine o testare a modului de implementare a unor mecanisme de lucru noi într-un cadru limitat (fie prin prisma subiecților asupra cărora acestea se testează, fie prin prisma teritoriului unde are loc testarea dată), pilotarea votului prin corespondență nu poate fi realizată la scară largă, cu implicarea unui număr mare de state în care acest mecanism nou va fi testat.</p> <p>În acest sens, s-a luat act și de argumentele expuse de autorii inițiativei legislative în cuprinsul notei informative, care au impus recurgerea, în faza inițială, la o pilotare a soluției votului prin corespondență (procesul de pilotare, ca o parte esențială a introducerii unei noi metode de votare, va permite identificarea oricăror provocări suplimentare, precum și soluționarea acestora, în contextul în care, după cum indică înșiși autorii inițiativei, există</p>	<p>SE acceptă.</p> <p>Art. 7 a fost revăzut în esență și expus într o nouă redacție .</p>

		<p>experiențe diferite în statele care au implementat această metodă de votare, depistându-se și anumite lacune atât în cadrul legislației acestor state, cât și în procesul de implementare al acesteia; riscul dat urmând a fi atenuat anume prin recurgerea, inițial, la o pilotare a acestei soluții) și considerăm argumentarea drept una pertinentă.</p> <p>Cu toate acestea, pentru a se evita apariția unor interpretări speculative la subiectul dat, care ar invoca o abordare „părtinitoare” a cetățenilor Republicii Moldova ce se află pe teritoriul altor state și instituirea unor tratamente diferențiate (ținând cont și de considerentul obiectiv al existenței unei diaspore considerabile a cetățenilor noștri, ce este repartizată neuniform pe teritoriul unui număr mare de state), considerăm că ar fi oportun, în măsura în care aceasta este posibil, de a se realiza o completare a notei informative aferente proiectului de lege cu explicațiile/argumentele care au dus anume la identificarea Statelor Unite ale Americii și a Canadei în calitate de state-țintă a procesului de pilotare a votului prin corespondență.</p> <p>De asemenea, se va asigura că soluția care prevede că „pilotarea votului prin corespondență va avea loc în următorul scrutin național după intrarea în vigoare a prezentei legi, în Statele Unite ale Americii și în Canada” respectă caracteristicile votului prevăzute la art. 38 alin. (1) și art. 78 alin. (1) din Constituție, precum și cele din art. 25 al Pactului internațional nr. 31/1966 cu privire la drepturile civile și politice.</p> <p>Totodată, la art. 7 menționăm că, prin utilizarea cuvintelor „în Statele Unite ale Americii și în Canada”, norma nu corespunde rigorilor de claritate și de previzibilitate consfințite în art. 23 alin. (2) din Constituție. Având în vedere obiectul de reglementare al proiectului de lege, la art. 7 este necesar să se stipuleze că prevederile prezentei legi se vor aplica cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii și al Canadei.</p>	
6.1		<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 7 va avea următorul cuprins:</p> <p>”Articolul 7. Condițiile privind implementarea parțială a votului prin corespondență</p> <p>(1) Dreptul de a alege exercitat prin corespondență nu poate fi realizat în țările cu care Republica Moldova nu are stabilite relații diplomatice, în țările aflate în conflicte militare și țările care nu respectă standardele internaționale privind desfășurarea alegerilor libere și corecte.</p> <p>(2) La stabilirea țărilor unde va fi implementat votul prin corespondență se va ține cont de următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) lipsa secțiilor de votare în țara gazdă sau distanță mare până la cea mai apropiată secție de vot deschisă anterior; b) experiența implementării votului prin corespondență în țara gazdă; c) înregistrarea prealabilă la scrutinul electoral precedent a cel puțin 30 de cereri; d) servicii poștale sigure și fiabile;”. 	<p>Se acceptă următoarea redacție a art.7:</p> <p>”Articolul 7. Condițiile privind implementarea parțială a votului prin corespondență</p> <p>(1) La stabilirea țărilor unde se va implementa votul prin corespondență se va ține cont de următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) lipsa secțiilor de votare în țara-gazdă sau distanța mare până la cea mai apropiată secție de votare constituită anterior; b) experiența implementării votului prin corespondență în țara-gazdă; c) înregistrarea prealabilă la scrutinul electoral precedent a cel puțin 30 de cereri;

			<p>d) siguranța și fiabilitatea serviciilor poștale.</p> <p>(2) Exercițarea dreptului de vot prin corespondență nu se poate realiza în țările cu care Republica Moldova nu are stabilite relații diplomatice, în țările aflate în conflicte militare și în țările care nu respectă standardele internaționale privind desfășurarea alegerilor libere și corecte.</p>
6.2		<p>Partidul Național Moldovenesc (urmare a consultărilor publice din 22.03.24)</p> <p>Limitarea pilotării votului prin corespondență (Art. 7): Limitarea pilotării la doar două țări ridică întrebări privind criteriile de selecție. De ce sunt alese exclusiv SUA și Canada, în detrimentul altor țări cu comunități mari de cetățeni moldoveni? Această selectivitate poate crea percepția unei abordări neechitabile, neglijând nevoile diasporei moldovenești din alte regiuni. Pilotarea votului prin corespondență într-un spectru mai larg de țări ar putea oferi oportunități valoroase pentru testarea și ajustarea metodei în diverse contexte, sporind astfel șansele de succes și eficiență ale implementării pe scară largă. Limitarea la SUA și Canada restrânge aceste oportunități de învățare și adaptare.</p> <p>Propunere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Extinderea geografică a pilotării: Pentru a evalua eficacitatea și fezabilitatea votului prin corespondență în mod mai comprehensiv, pilotarea ar trebui extinsă la alte țări cu o prezență semnificativă a diasporei moldovenești, cum ar fi statele europene, unde condițiile logistice și de infrastructură pot oferi perspective diferite asupra implementării. 2. Studiu comparativ: Realizarea unui studiu comparativ prealabil pentru a înțelege de ce SUA și Canada au fost selectate ca țări pilot și explorarea posibilităților de extindere bazate pe criterii obiective, cum ar fi numărul de cetățeni moldoveni eligibili pentru vot, capacitatea de procesare a voturilor și riscurile de securitate. 3. Analiza post-pilotare: Planificarea unei analize detaliate post-pilotare care să evalueze succesul, problemele întâmpinate și lecțiile învățate, cu scopul de a adapta și perfecționa legislația pentru o eventuală implementare pe scară mai largă. <p>Se propune următoarea redacție a art. 7.</p> <p>Limitele pilotării votului prin corespondență "Pilotarea votului prin corespondență va avea loc în următorul scrutin național după intrarea în vigoare a prezentei legi, extinzându-se la Statele Unite ale Americii, Canada, și alte regiuni cu</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 7 a fost revizuit cu expunerea criteriilor privind selectarea țărilor în care va fi implementat votul prin corespondență.</p>

		prezență semnificativă a diasporei moldovenești, identificate în baza unui studiu preliminar. Identificarea acestor regiuni se va face în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și alte agenții relevante, pentru a asigura o acoperire cât mai amplă și eficientă a diasporei moldovenești. Această extindere va permite evaluarea eficacității și scalabilității sistemului în diverse contexte geografice și socio-culturale, contribuind la elaborarea unei strategii de implementare la nivel național bazată pe dovezi și feedback specific."	
7.	<p>Articolul 8. Sistemul organelor electorale pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior responsabil de organizarea exercitării votului prin corespondență.</p> <p>(2) Consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru organizarea votului prin corespondență se constituie și activează în perioada electorală.</p>	<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 8 alineatul (2) va avea următorul conținut:</p> <p>"(2) Consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea și birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie în perioada electorală și asigură organizarea votului prin corespondență."</p>	<p>Se acceptă următoarea redacție a alin. (2)</p> <p>"(2) Consiliul electoral de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie în perioada electorală și asigură organizarea votului prin corespondență."</p>
		<p>Comisia Electorală Centrală</p> <p><i>Propunere:</i> La alin (2) al art. 9 și în tot textul proiectului de lege sintagma „de nivelul al doilea”, se exclude.</p> <p><i>Textul alin. (2) după modificare</i></p> <p>„ (2) Consiliul electoral de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie în perioada electorală și asigură organizarea votului prin corespondență.”</p>	Se acceptă.
8.	<p>Articolul 9. Misiunea Comisiei Electorale Centrale</p> <p>Misiunea Comisiei Electorale Centrale este reprezentată de crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului de a alege exercitat prin corespondență în cadrul unor alegeri libere, corecte și incluzive, prin asigurarea respectării legislației și standardelor internaționale electorale.</p>	<p> Direcția generală juridică</p> <p>Prevederile art. 9 dublează norma art. 18 din Codul electoral nr. 325/2022 fapt ce contravine prevederilor art. 55 alin. (1) din Legea nr. 100/2017.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Art. 9 se referă la misiunea CEC privind crearea condițiilor de exercitare a dreptului cetățenilor Republicii Moldova, de a alege, exercitat prin corespondență.</p>
9.	<p>Articolul 10. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>În calitate de autoritate specializată în domeniul electoral și pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență, Comisia Electorală Centrală pe lângă atribuțiile stabilite la art. 25-27 din Codul electoral:</p>	<p>Guvernul</p> <p>În scopul evitării dublajului legislativ, la art. 10, lit. b) se recomandă a fi exclusă, deoarece în art. 25 lit. g) din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022 este prevăzută competența Comisiei Electorale Centrale de ținere și gestionare a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, precum și de aprobare a actelor normative privind funcționarea subsistemelor informative, părți integrante ale acestuia.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>La articolul 25 litera g) din Codul electoral este prevăzută atribuția generală a Comisiei Electorale Centrale privind ținerea și gestionarea Sistemului informațional automatizat de stat</p>

	<p>a) elaborează și aprobă regulamente și instrucțiuni menite să reglementeze procedurile electorale pentru exercitarea votului prin corespondență;</p> <p>b) ține și gestionează Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice privind înregistrarea prealabilă și evidența persoanelor incluse în listele electorale pentru votul prin corespondență, evidența a alegătorilor care și-au exercitat votul prin corespondență, părți integrante ale acestuia;</p> <p>c) constituie consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență și supraveghează activitatea acestuia și organelor electorale ierarhic inferioare;</p> <p>d) asigură întocmirea și verificarea listelor electorale pentru votul prin corespondență, colaborând în acest scop cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu Ministerul Afacerilor Externe, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare;</p> <p>e) stabilește modelul buletinelor de vot pentru votul prin corespondență, sigiliilor autocolante, al documentelor, al formularelor și al altor acte ce țin de desfășurarea votului prin corespondență.</p>		<p>„Alegeri”, elaborarea și aprobarea actelor normative privind funcționarea subsistemelor informatice, părți integrante ale acestuia. Or, la articolul 10 din proiect sunt propuse atribuții generale pentru Comisia Electorală Centrală în calitate de autoritate specializată în domeniul electoral și, în special, pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență.</p>
<p>9.1</p>		<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 10:</p> <p>-alineatul unic devine alineatul (1);</p> <p>- lit.c) și lit. d) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”c) constituie consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului peste hotarele țării și supraveghează activitatea acestuia și organelor electorale ierarhic inferioare;</p> <p>d) asigură întocmirea și verificarea listelor electorale pentru votul prin corespondență, inclusiv până la constituirea organelor electorale inferioare, colaborând în acest scop cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu Ministerul Afacerilor Externe, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare;”</p> <p>- alineatul (1) se completează cu lit. f) și lit. g) cu următorul conținut:</p>	<p>SE acceptă cu remarcile formulate de CEC.</p>

		<p>” f) din momentul inițierii înregistrării prealabile și până la constituirea consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate, asigură identificarea alegătorilor de la distanță, prin mijloace digitale, care s-au înregistrat prealabil pentru exercitarea votului prin corespondență și introducerea datelor despre acești alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență;</p> <p>g) organizează secțiile de votare pentru votul prin corespondență.”</p> <p>articolul se completează cu un nou alineat (2) cu următorul conținut:</p> <p>” (2) Din momentul stabilirii datei alegerilor, prin intermediul resurselor informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se publică periodic informații relevante privind:</p> <ol style="list-style-type: none"> înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență; numărul de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență; numărul de plicuri recepționate de către birourile electorale din străinătate pentru votul prin corespondență; modalitatea de înregistrare prealabilă și de exercitare a votului prin corespondență.” <p><i>Aviz CEC:</i> La pct. 7 din amendament. La art. 10 alin. (1) lit. c) se propune textul ..exercitarea votului peste hotarele țării” de înlocuit cu textul „secțiile de votare din străinătate” fiind uniformizat limbaj normativ prevăzut de Codul electoral.</p> <p>Înlocuirea se impune în contextul completării de la pct. 6. și anume că de organizarea votului prin corespondență este responsabil consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate constituit în temeiul art. 34 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022. Ori, prin redacția expusă se subînțelege că organizarea votului prin corespondență se va realiza de un consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea diferit de cel constituit pentru secțiile de votare din străinătate.</p>	
9.1		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>Nu este clar la ce se referă textul „părți integrante ale acestuia” de la art. 10 lit. b).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Articolul 25 litera g) din Codul electoral stabilește că, Comisia Electorală Centrală ține și gestionează Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice, părți integrante ale acestuia, adică a sistemului informațional.</p> <p>Totodată, articolul 17 din proiect, în redacția revizuită prevede că „Subsistemul interacționează cu sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, conține module distincte necesare înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență, identificării la distanță</p>

			și/sau electronice a alegătorilor care s-au înregistrat prealabil, evidenței plicurilor, buletinelor de vot, etichetelor de securitate, generării automate a listelor electorale pentru votul prin corespondență.
10.	<p>Articolul 12. Constituirea consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală constituie distinct, consiliul electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență, cu sediul în municipiul Chișinău. Consiliul va fi format dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 13 persoane.</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, al referendumurilor republicane, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 50 de zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(3) Membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:</p> <p>a) doi membri sunt desemnați de către Ministerul Afacerilor Externe, iar unul din aceștia exercită din oficiu funcția de președinte al consiliului electoral respectiv;</p> <p>b) doi membri sunt desemnați de către Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali;</p> <p>c) câte un membru este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.</p> <p>(4) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care, după prezentarea candidaturilor de către toți subiecții cu acest drept, numărul acestora nu este suficient sau componența consiliului electoral de circumscripție constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din</p>	<p>Guvernul</p> <p>1. Art. 12 alin. (3) lit. a) din proiect excedează competențele funcționale ale Ministerului Afacerilor Externe întrucât, potrivit Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 137/2006, Comisia Electorală Centrală este organul de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, iar competențele Ministerului Afacerilor Externe se regăsesc în art. 39 din Codul electoral nr. 325/2022.</p> <p>2. În ceea ce privește normele de la art. 12 și 14, pentru a asigura corelarea cu prevederea art. 244 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, se propune modificarea titlului, cu precizarea că se aplică în cazul procedurii de pilotare.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Articolul 12 se exclude.</p> <p>Articolul 14 va avea alt cuprins (pct. 12.1 din Sinteza)</p>

	<p>numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(5) În termen de 3 zile de la data confirmării componenței nominale a consiliului electoral de circumscripție, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul consiliului respectiv. Rezultatele acestor alegeri se comunică imediat Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(6) Consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.</p>		
10.1		<p>Grup deputati VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 11 și articolul 12 se exclud.</p>	Se acceptă
10.2		<p> Direcția generală juridică</p> <p>Conform art. 35 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.</p> <p>În același timp, consiliul electoral de același nivel pentru exercitarea votului prin corespondență, art. 12 alin. (1) este prevăzut că „consiliul va fi format dintr-un număr impar de membri, cel puțin 7 și cel mult 13 persoane”.</p> <p>Remarcăm că, art. 12 nu stabilește careva cerințe (studii, experiență, instruire ș.a.) față de candidaturile desemnate de către Ministerul Afacerilor Externe. Nu este clar cum aceste persoane vor fi selectate de către autoritatea vizată, conform/în baza căror criterii.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 12 a fost exclus</p>
11.	<p>Articolul 13. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>Consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții:</p> <p>a) exercită controlul asupra executării prevederilor Codului electoral nr.325/2022, prezentei legi și ale altor acte normative care conțin prevederi referitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor;</p> <p>b) constituie secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență și supraveghează activitatea acestora;</p>	<p>Guvernul</p> <p>La art. 13 lit. e), textul „asigură implementarea verificării digitale sau după caz, verificării umane a identității alegătorilor, care s-au înregistrat prealabil pentru exercitarea votului prin corespondență” se recomandă a fi substituit cu textul „asigură implementarea procedurii de identificare a alegătorului de la distanță prin mijloace digitale a alegătorilor care solicită înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 13 lit. e) se expune în redacția pct.11.1</p>

	<p>c) decide degrevarea sau, după caz, convocarea membrilor birourilor electorale pe perioada activității lor în componența acestor birouri;</p> <p>d) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral prin corespondență;</p> <p>e) asigură implementarea verificării digitală sau după caz, verificării umane a identității alegătorilor, care s-au înregistrat prealabil pentru exercitarea votului prin corespondență și introduc datele despre acești alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență, introduc și operează modificări la aceste listele electorale;</p> <p>f) stabilește tirajul buletinelor de vot și sigiliilor autocolante ce urmează a fi tipărite pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență;</p> <p>g) asigură păstrarea, expedierea și recepționarea plicurilor cu buletine de vot și alte materiale pentru exercitarea votului prin corespondență;</p> <p>h) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind prezența alegătorilor la votare, după caz, operează modificările indicate la alin. (2) art. 4;</p> <p>i) centralizează rezultatele votării din circumscripție, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora.</p>		
11.1		<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024 Articolul 13 va avea următorul cuprins:</p> <p>” Articolul 13. Atribuțiile suplimentare ale consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului peste hotarele țării</p> <p>Consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții suplimentare:</p> <p>a) exercită controlul asupra executării prevederilor Codului electoral nr.325/2022, prezentei legi și ale altor acte normative care conțin prevederi referitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor;</p> <p>b) constituie secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare în care va fi organizată metoda alternativă de vot prin corespondență și supraveghează activitatea acestora;</p>	<p>Se acceptă cu remarca formulată de CEC</p> <p>” Articolul 13. Atribuțiile suplimentare ale consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea pentru exercitarea votului peste hotarele țării</p> <p>Consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții suplimentare:</p>

	<p>c) decide degrevarea sau, după caz, convocarea membrilor birourilor electorale pe perioada activității lor în componența acestor birouri;</p> <p>d) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral prin corespondență;</p> <p>e) asigură implementarea procedurii de identificare a alegătorului de la distanță prin mijloace digitale a alegătorilor care solicită înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență și introduc datele despre acești alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență, introduc și operează modificări la aceste listele electorale;”;</p> <p>f) stabilește tirajul buletinelor de vot, ce urmează a fi tipărite pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență;</p> <p>g) asigură păstrarea, expedierea și recepționarea plicurilor cu buletine de vot și alte materiale pentru exercitarea votului prin corespondență;</p> <p>h) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind prezența alegătorilor la votare, după caz, operează modificările indicate la alin. (2) art. 4;</p> <p>i) centralizează separat în cadrul unui proces-verbal distinct, rezultatele votării din circumscripție cu utilizarea metodei alternative de vot prin corespondență, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora.</p> <p><i>Avizul CEC: La pct. 9 din amendament, se propune excluderea art. 13 lit. a) și c) cu numerotarea ulterioară corespunzătoare. În acest sens, atragem atenția asupra faptului că aceste prevederi se regăsesc în art. 37 lit. a) și d) din Codul electoral nr. 325/2022, în atribuțiile de bază a consiliului electoral de circumscripție;</i></p> <p><i>În art. 13 lit. h), se propune corectarea referinței eronate la „alin. (2) al art. 4” prin înlocuirea acesteia cu „art. 27 alineatul (4)”. Această modificare are ca scop eliminarea ambiguității și asigurarea coerenței în textul legii, stabilind clar sursa corectă a prevederilor menționate.</i></p>	<p>a) constituie, în condițiile prezentei legi, secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare în care va fi organizată metoda alternativă de vot prin corespondență și supraveghează activitatea acestora;</p> <p>b) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral prin corespondență;</p> <p>c) asigură implementarea procedurii de identificare a alegătorului de la distanță prin mijloace digitale a alegătorilor care solicită înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență și introduc datele despre acești alegători în listele electorale pentru votul prin corespondență, introduc și operează modificări la aceste listele electorale;”;</p> <p>d) stabilește tirajul buletinelor de vot, ce urmează a fi tipărite pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență;</p> <p>e) asigură păstrarea, expedierea și recepționarea plicurilor cu buletine de vot și alte materiale pentru exercitarea votului prin corespondență;</p> <p>f) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind</p>
--	--	---

			<p>prezența alegătorilor la votare, după caz, operează modificările indicate la alin. (4) art.27;</p> <p>i) centralizează separat în cadrul unui proces-verbal distinct, rezultatele votării din circumscripție cu utilizarea metodei alternative de vot prin corespondență, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora la sediul său în condițiile instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală</p>
11.2		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>La art. 13 lit. b) este necesar de specificat că secțiile de votare și birourile electorale pentru exercitarea votului prin corespondență sunt constituite în condițiile prezentei legi.</p> <p>Considerăm că la art. 13 lit. h), eronat s-a făcut trimitere la alin. (2) art. 4, motiv pentru care autorii urmează să verifice suplimentar corectitudinea trimiterii.</p> <p>La art. 13 lit. i) urmează a fi specificat/precizat unde anume vor fi afișate rezultatele votării din circumscripția respectivă.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art. 13</p> <p>”b) constituie, în condițiile prezentei legi, secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare în care va fi organizată metoda alternativă de vot prin corespondență și supraveghează activitatea acestora;</p> <p>h) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind prezența alegătorilor la votare, după caz, operează modificările indicate la alin. (4) art. 27;</p> <p>i) centralizează separat în cadrul unui proces-verbal distinct, rezultatele votării din circumscripție cu utilizarea metodei alternative de vot prin corespondență, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora la sediul său în condițiile instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală.”</p>

11.3		<p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>La art. 13 lit. i) se recomandă reformularea normei propuse și stabilirea clară a locului și modului de afișare a rezultatelor vătării din circumscripție de către Consiliul Electoral de Circumscripție</p>	<p>Se acceptă. Norma a fost reformulată</p> <p>”i) centralizează separat în cadrul unui proces-verbal distinct, rezultatele votării din circumscripție cu utilizarea metodei alternative de vot prin corespondență, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora la sediul său în condițiile instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală”</p>
12.	<p>Articolul 14. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență</p> <p>(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripția electorală de nivelul al doilea pentru exercitarea votului prin corespondență se divizează în secții de votare pentru exercitarea votului prin corespondență. Constituirea secțiilor de votare indicate are loc cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare și numărare a voturilor.</p> <p>(2) Secțiile de votare se constituie, cu cel puțin 30 de zile înainte de data alegerilor, dacă cuprind cel puțin 300 și cel mult 2500 de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență pe teritoriul unei țări sau regiuni ale țării.</p> <p>(3) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență se constituie de către consiliul electoral de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane. Biroul electoral a secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență își desfășoară activitatea în</p>	<p><u>Guvernul</u> <u>Referitor la art. 14:</u></p> <p>1. la alin. (1), după cuvintele „Constituirea secțiilor de votare indicate”, urmează a fi introduse cuvintele „se stabilește de către Comisia Electorală Centrală și”. Modificarea dată <u>se</u> impune în scopul racordării cu prevederile art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022;</p> <p>2. alin. (2) nu reglementează cum vor fi arondate adresele votanților la birourile electorale ale secțiilor de votare (BESV) pentru votarea prin corespondență, dacă numărul solicitanților va depăși 2500 de înregistrări prealabile sau dacă înregistrările se vor dispersa pe zone mici sub plafonul minim stabilit. Totodată, lipsește descrierea procesului de operaționalizare a secțiilor de votare în condițiile în care nu există spații special amenajate pentru activitatea birourilor electorale pe perioada managementului de corespondență;</p> <p>3. la alin. (3), cuvintele „de regulă” necesită a fi substituite cu cuvântul „obligatoriu”, deoarece BESV create pentru votarea prin corespondență, prin definiția lor, urmează să aibă o activitate zilnică a „biroului ușilor deschise”, spre deosebire de BESV prevăzute de art. 39 al Codului electoral nr. 325/2022. În acest context, sediile misiunilor diplomatice și oficiilor consulare (MDOC) sunt optime pentru organizarea BESV în cauză, deoarece acestea se află în proprietatea/posesiunea Republicii Moldova, iar dacă se va opta pentru închirierea acestora (în afara sediilor MDOC), cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor prin corespondență vor crește exponențial, or identificarea unor spații pentru închiriere pe perioade mai mari poate crea dificultăți considerabile.</p> <p>Suplimentar, se menționează că necesitatea de a deschide secțiile de votare pentru exercitarea votului prin corespondență în incinta MDOC rezultă din imperativul de a păstra securitatea plicurilor livrate și recepționate până la termenul limită indicat (aproximativ 3 săptămâni), deoarece, dincolo de eforturile financiare și organizatorice sporite, se va pune în</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Articolul 14 se expune în redacția pct.12.1</p>

<p>țara gazdă, de regulă în incinta misiunii diplomatice sau oficiului consular a Republicii Moldova și în locațiile avizate de Ministerul Afacerilor Externe.</p> <p>(4) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează:</p> <p>a) un membru este desemnat de către Ministerul Afacerilor Externe, acesta exercită din oficiu funcția de președinte al biroului electoral respectiv;</p> <p>b) un membru este desemnat de către Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali;</p> <p>c) câte un membru este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.</p> <p>(5) În cazul în care entitățile nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, precum și în cazul în care după prezentarea de către toți subiecții cu acest drept numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral al secției de votare constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(6) În termen de două zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul biroului, comunicând imediat rezultatele acestor alegeri consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența biroului electoral, sediul și modalitatea de contact.</p> <p>(7) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.</p> <p>(8) Din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se publică periodic informații relevante legate de înregistrarea prealabilă pentru votul prin corespondență și numărul de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență.</p>	<p>sarcina birourilor electorale respective asigurarea securității procesului de votare (inclusiv păstrarea intactă a buletinelor de vot, a urnelor sigilate etc.), în condițiile în care statul acreditar/primitor, în majoritatea absolută a cazurilor, pune la dispoziția părții moldovenești doar bunul imobil/sediul secției de votare, fără safeuri, camere de luat vederi, conexiune la internet sau alt inventar, dar și care nu este securizat permanent de serviciile de pază/poliție, securitatea fiind asigurată de către autoritățile naționale în cazul scrutinelor electorale din țară. Mai mult ca atât, în contextul cooperării cu autoritățile altor state pentru obținerea sediilor destinate organizării alegerilor cu titlu gratuit, identificarea spațiilor cu disponibilitate pe o perioadă mai îndelungată va fi și mai dificilă.</p> <p>4. Se consideră oportună coroborarea prevederilor art. 14 alin. (6) din proiectul de lege cu art. 39 alin. (6) lit. a) din Codul electoral nr. 325/2022, potrivit cărora „2 membri se propun de către Ministerul Afacerilor Externe. Aceștia exercită din oficiu funcțiile de președinte și secretar al biroului electoral respectiv”.</p>	
	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p>	<p>Se acceptă.</p>

12.1		<p>Articolul 14 va avea următorul cuprins: ”Articolul 14. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență</p> <p>(1) Pentru a asigura votarea și numărarea voturilor exprimate prin corespondență, în circumscripția electorală de nivelul al doilea peste hotarele țării se organizează secții de votare pentru votul prin corespondență</p> <p>(2) Secțiile de votare respective se constituie, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor și cuprind cel puțin 30 și cel mult 2500 de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență pe teritoriul unei țări.</p> <p>(3) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență se constituie de către consiliul electoral de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane. Biroul electoral a secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență își desfășoară activitatea în țara/țările pentru care a fost constituită, de regulă în incinta misiunii diplomatice sau oficiului consular a Republicii Moldova și în locațiile avizate de Ministerul Afacerilor Externe.”.</p> <p>Aviz CEC: La pct. 10 din amendament, la art. 14 alin. (3), cifra de 11 persoane se propune de înlocuit cu 15 persoane, în vederea uniformizării cu prevederile art. 39 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022.</p>	<p>” Articolul 14. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență</p> <p>(1) Pentru a asigura votarea și numărarea voturilor exprimate prin corespondență, în circumscripția electorală de nivelul al doilea peste hotarele țării se organizează secții de votare pentru votul prin corespondență</p> <p>(2) Secțiile de votare respective se constituie, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor și cuprind cel puțin 30 și cel mult 2500 de alegători incluși în listele electorale pentru votul prin corespondență pe teritoriul unei țări.</p> <p>(3) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență se constituie de către consiliul electoral de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 15 persoane. Biroul electoral a secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență își desfășoară activitatea în țara/țările pentru care a fost constituită, de regulă în incinta misiunii diplomatice sau oficiului consular a Republicii Moldova și în locațiile avizate de Ministerul Afacerilor Externe.”.</p>
12.2		Deputat Gaik VARTANEAN	Nu se acceptă

	<p>La art. 14 din proiect se introduc următoarele modificări:</p> <p>la alin. (3) cuvintele „și cel mult 11 persoane” se exclud.</p> <p>alin. (4) lit. c) va avea următorul conținut: „c) câte un membru este desemnat de fiecare concurent electoral.”;</p> <p>se completează cu alin. (9) cu următorul conținut: „(9) Eventualele cheltuieli de transport și de trai apărute în legătură cu desemnarea în calitate de membru a biroului electoral al secției de votare se compensează în totalitate de către Comisia Electorală Centrală.”</p> <p><i>Argumentare: Luând în considerare că partidele extraparlamentare, dar și grupurile de inițiativă pot înregistra concurenți electorali în cadrul diferitor scrutine electorale, considerăm că este în corespundere cu practica și liniile diriguitoare OSCE/ODIHR în materie ca și celorlalți concurenți electorali să li se permită desemnarea unui membru în cadrul acestor birouri electorale. În special, luând în considerare că exercițiul în cauză reprezintă un „proiect-pilot” în materie electorală- acest exercițiu trebuie să fie la maxim transparent și incluziv, astfel încât și opoziția extraparlamentară să poată monitoriza, participa în proces, dar și reacționa privind neregulile depistate din cadrul procesului. În altă situația, opoziția extraparlamentară va fi exclusă în totalitate din procesul electoral propus, ceea ce, la sigur, la știrbi incomensurabil din credibilitatea votului prin corespondență.</i></p> <p>Avizul CEC: Cu referire la Amendamentul VG nr. 005 din 28 martie 2024, a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova, domnul Gaiu Vartanean, relatăm următoarele:</p> <p>1) Cu referire la propunerea nr.1 de ajustare a Proiectului de lege privind pilotarea votului prin corespondență, privind art. 14, Comisia relevă că acestea nu se susțin integral din următoarele considerente:</p> <p>a) Cu referire la prima propunere, Comisia recomandă ajustarea numărului de membri din birouri secțiilor de votare din străinătate, pentru a corespunde rigorilor prevăzute de Codul electoral nr. 325/2022 la art. 39 alin. (6), care stipulează că birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 15 persoane.</p> <p>b) Cu referire la propunerea de modificare a art. 14 alin. (4) lit. c), este de menționat că desemnarea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare din partea concurenților electorali nu se încadrează în conceptul Codului electoral nr. 325/2022, în partea ce ține de stabilirea componenței de desemnare a acestora, or. numărul concurenților electorali este fluctuabil. De asemenea, prevederea dată este neaplicabilă spre exemplu în cazul organizării unui referendum.</p> <p>c) Ce ține de propunerea de completare a art. 14 cu alin. (9), Comisia relevă că, conceptual nu se atestă o precizie și previzibilitate juridică în textul normei propuse, și aceasta nu se încadrează în conceptul organizării alegerilor în străinătate, inclusiv sub aspectul elaborării devizului de cheltuieli.</p>	<p>A se vedea redacția propusă la pct. 12.1</p>
12.3	<p>Direcția generală juridică</p> <p>1. Întru evitarea repetiției, recomandăm revizuirea prevederilor art. 14 alin. (1) și excluderea textului „pentru exercitarea votului prin corespondență” de la finalul primei propoziții.</p> <p>2. Garantarea uniformității în reglementarea situațiilor similare/identice reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai procesului legislativ și al asigurării tratamentului egal, prin urmare nu este clar de ce în conținutul proiectului dat secțiile de votare se constituie „cu cel puțin 30 de zile</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 14 expus în redacție nouă.</p> <p>A se vedea redacția pct.12.1</p>

		<p><i>înainte de data alegerilor”, art. 14 alin. (2) din proiect, în timp ce art. 39 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 intitulat „Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate” stabilește că „secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data scrutinului”. Recomandăm revizuirea și uniformizarea normelor.</i></p> <p>3. Remarcăm diferența numărului de membri stabilite pentru birourile electorale ale secțiilor de votare pentru exercitarea votului prin corespondență art. 14 alin. (3) și numărul prevăzut pentru birourile electorale constituite în condițiile art. 39 alin. (6) din Codul electoral.</p> <p>4. A doua propoziție de la art. 14 alin. (3) din proiect va fi expusă într-un alineat separat. Tot aici, întru evitarea aplicării eronate și/sau unei interpretări abuzive, recomandăm excluderea din conținutul propoziției cuvintele „de regulă”.</p> <p>5. Recomandăm revizuirea conținutului prevederilor art. 14 alin. (4) lit. a) și alin. (6) prin prisma normei de la art. 39 alin. (6) lit. a) din Codul electoral în vigoare și expunerea acestora într-o nouă redacție.</p> <p>6. Norma de la alin. (8) al art. 14 nu se încadrează în obiectul de reglementare determinat prin titlul acestuia. Astfel, propunem excluderea acestuia din conținutul articolului dat.</p>	
12.4		<p>Comisia Electorală Centrală La pct. 10 din amendament, la art. 14 alin. (3), cifra de 11 persoane se propune de înlocuit cu 15 persoane, în vederea uniformizării cu prevederile art. 39 alin. (6) din Codul electoral nr. 325/2022.</p>	Se acceptă
13.	<p>Articolul 15. Atribuțiile biroului electoral al secției de votare (1) În perioada sa de activitate, în afară de atribuțiile stabilite la art. 41 din Codul electoral nr. 325/2022, biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență exercită următoarele atribuții: a) expediază materialele electorale, recepționează și păstrează plicurile exterioare, sigiliile autocolante și alte materiale electorale pentru asigurarea exercitării votului prin corespondență, b) examinează solicitările în legătură cu erorile din listele electorale pentru votul prin corespondență. (2) La toate operațiunile efectuate de către birourile electorale pot asista persoanele autorizate.</p>	<p>Guvernul Cu referire la art. 15:</p> <p>1. la alin. (1), deși sunt prevăzute atribuții suplimentare ale BESV, se atestă lipsa prevederilor privind tehnicile prin care va fi asigurată păstrarea și asigurarea securității buletinelor de vot recepționate în toată perioada, până la termenul limită stabilit;</p> <p>2. la alin. (2) nu se stabilește expres cercul și statutul persoanelor autorizate, precum și nu se determină modalitatea de autorizare a persoanelor care pot asista la operațiunile efectuate de birourile electorale.</p>	<p>1. Nu se acceptă.</p> <p>La art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022 este definită noțiunea de <i>persoană autorizată să asiste la operațiunile electorale</i> – funcționar electoral, operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentant al concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observator acreditat de organele electorale și, după caz, interpretul</p>

			acestui, precum și jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat ulterior de Comisia Electorală Centrală
13.1	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 15</p> <p>- la alineatul (1), litera b) se va expune în următoarea redacție: ”b) asigură comunicarea și informarea alegătorilor despre procesul de exercitare a dreptului de vot prin corespondență, expedierea sau recepționarea plicului;”</p> <p>- alineatul (1) se completează cu literele c) și d) cu următorul conținut: ” c) asigură notificarea alegătorului despre modificările operate în lista candidaților; d) asigură comunicarea și informarea alegătorilor despre procesul de exercitare a dreptului de vot prin corespondență, expedierea sau recepționarea plicului.”</p> <p><i>Aviz CEC: La pct. 11 din amendament, la art. 15 alin. (1) se propune de exclus prima liniuța ce se referă la redacția literei cu păstrarea redacției din proiectul de bază.</i> <i>Aviz suplimentar CEC (CEC -8/4887 din 24 aprilie 2024)</i></p> <p>La art. 14 alin. (1): <i>lit. b) va avea următorul conținut:</i> b) examinează solicitările în legătură cu erorile din listele electorale pentru votul prin corespondență;”</p> <p>La lit. c) sintagma „lista candidaților” se substituie prin textul: „textul buletinului de vot”</p> <p><i>Redacția după modificare:</i> „c) asigură notificarea alegătorului despre modificările operate în textul buletinului de vot;” d) asigură comunicarea și informarea alegătorilor despre procesul de exercitare a dreptului de vot prin corespondență, despre expedierea sau recepționarea plicului cu buletinul/buletinele de vot.</p>	Se acceptă în condițiile Avizului CEC	
13.2	<p>Direcția generală juridică</p> <p>1. În conținutul art. 15 alin. (1) urmează a fi precizat cărui destinatar biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență „<i>expediază materialele electorale</i>”?</p> <p>2. Ținând cont de norma de trimitere, textul introductiv, art. 15 alin. (1) menționăm că lit. b), din conținutul acesteia, reproduce prevederile normei de la art. 41 lit. b) din Codul electoral nr. 325/2022 la care se face referință.</p>	Nu se acceptă.	<p>1. Destinatarii sunt alegătorii și organul electoral corespunzător.</p> <p>2. Articolul 15 alineatul (1) litera b) din proiect vizează atribuția biroului electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență de a examina solicitările în legătură cu erorile din listele electorale pentru votul prin corespondență.</p>

		<p>3. Dat fiind faptul că proiectul de lege nu determină/definește care sunt „<i>persoanele autorizate</i>” propunem ca art. 15 alin. (2) să fie completat cu o normă de precizare în acest sens (fie una de trimitere la prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sau definirea acestui termen în proiect).</p>	<p>3. La art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022 este definită noțiunea de persoană autorizată să asiste la operațiunile electorale – funcționar electoral, operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentant al concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observator acreditat de organele electorale și, după caz, interpretul acestuia, precum și jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat ulterior de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>Mai mult, potrivit alin. 4 art. 1 din prezentul proiect stabilește că prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sunt aplicabile procedurilor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, pentru aspectele care nu sunt prevăzute de prezenta lege.</p>
<p>14.</p>	<p>Articolul 16. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea votului prin corespondență (1) Cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se suportă de la bugetul de stat, în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală. (2) Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență sunt parte integrantă, dar distinctă a bugetului Comisiei Electorale Centrale. Ținerea evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor alocate se efectuează în conformitate cu Legea contabilității nr. 113/2007 și normele aprobate de Ministerul Finanțelor. (3) Comisia Electorală Centrală estimează cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor în consultare cu Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Finanțelor. Devizul de cheltuieli cuprinde, separat, cheltuielile pentru asigurarea dezvoltării și menținerii subsistemului informațional destinat înregistrării pentru exercitarea votului prin</p>	<p>Guvernul alin. (3), după cuvântul „Devizul”, se va completa cu cuvântul „estimativ”; alin. (4) și (5) se consideră a fi inutile și se propun a fi excluse, în contextul normei prevăzute la alin. (1) al aceluiași articol și al prevederilor Legii nr. 181/2014 care reglementează procesul de elaborare, aprobare și administrare a bugetului de stat.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Alineatul (4) se va menține în redacția propusă, dat fiind că bugetul pentru alegerile din 2024 deja este aprobat, fiind necesară asigurarea mijloacelor necesare organizării și desfășurării votului prin corespondență.</p> <p>Alineatul (5) se exclude</p>

	<p>corespondență și identificării la distanță a alegătorului, pentru tipărirea și procurarea plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante și altor materiale electorale, pentru cheltuielile poștale necesare expedierii plicurilor cu materiale electorale, pentru activitatea organelor electorale, eventual alte cheltuieli în funcție de tipul scrutinului organizat.</p> <p>(4) Hotărârea privind aprobarea devizului de cheltuieli se remite, în termen de cel mult 3 zile de la adoptare autorităților de resort, în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.</p> <p>(5) Mijloacele financiare nevalorificate pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se restituie la bugetul de stat.</p>		
14.1		<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024 La articolul 16:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Titlul va avea următorul cuprins: - ” Asigurarea mijloacelor necesare pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență”; - la alineatul (3) cuvintele ”sigiliilor autocolante” se exclude. <p><i>Aviz CEC: La pct. 12 din amendament, propunerea de excludere la art. 16 alin. (3) a sintagmei „sigilii autocolante” se respinge. Se propune sintagma „sigilii autocolante” de înlocuit cu textul „etichete de securitate”, în vederea uniformizării cu materialele și echipamentele de logistică electorală utilizată în vederea organizării și desfășurării alegerilor. Etichetele de securitate sunt parte integrantă a procesului de sistematizare, împachetare, sigilare și transmitere a documentelor (materialelor) și a echipamentului electoral după închiderea secțiilor de votare, prevăzut de Instrucțiunea aprobată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1305/2023 și a infrastructurii secției de votare prevăzut de Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobat prin hotărârea CEC 1186/2023.</i></p> <p><i>Totodată recomandăm ca în textul proiectului de amendament să fie operată modificarea sintagmei „etichete de securizare” cu „etichete de securitate”.</i></p>	<p>Se acceptă în contextul Avizului CEC. Pe parcursul proiectului sintagma ”Sigilii autocolante” se substituie cu sintagma ”etichete de securitate”</p>
14.2		<p>Direcția generală juridică</p> <p>Pentru un spor de claritate în titlul art. 16 după cuvântul „mijloacelor” se va scrie cuvântul „financiare”.</p>	<p>Se acceptă</p>

<p>15.</p>	<p>Articolul 17. Subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Modul de formare, administrare și actualizare a subsistemului de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență se stabilește de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(2) Subsistemul este parte integrantă a Registrului de stat al alegătorilor, conține module distincte necesare înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență, identificării la distanță și/sau electronice a alegătorilor care s-au înregistrat prealabil, evidenței plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante, generării automate a listelor electorale pentru votul prin corespondență.</p> <p>(3) În subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență în afară de datele generale prevăzute în Registrul de stat al alegătorilor se înscriu pentru fiecare alegător următoarele date:</p> <p>a) data, luna, anul depunerii cererii de înregistrare și data, luna, anul identificării digitale sau umane a alegătorului;</p> <p>b) data, luna, anul expedierii plicului cu buletinul/e de vot, sigiliile autocolante, alte materiale electorale către alegători;</p> <p>c) ora, data, luna și anul recepționării de către organul electoral a plicului exterior de la alegători;</p> <p>d) schimbul automat de date privind aspectele menționate la lit. c) și votarea alegătorului la secție de votare obișnuită, dacă este cazul;</p> <p>e) adresa menționată în cererea de înregistrare a alegătorului peste hotarele țării (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul, codul poștal, adresa electronică de contact și telefonul de contact);</p> <p>f) alte mențiuni relevante.</p> <p>(4) Datele și informațiile cuprinse în subsistemul de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență sunt destinate exclusiv proceselor electorale și sunt accesibile pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, în limitele stabilite de aceasta.</p>	<p>Guvernul</p> <p>Art. 17 se propune a fi exclus, având în vedere că subsistemul este parte integrantă a Registrului de stat al alegătorilor.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Totodată, alineatul (2) se va expune în redacția pct 15.1</p>
-------------------	---	---	--

15.1		<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024 La articolul 17:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Subsistemul interacționează cu sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, conține module distincte necesare înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență, identificării la distanță și/sau electronice a alegătorilor care s-au înregistrat prealabil, evidenței plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante, generării automate a listelor electorale pentru votul prin corespondență.”. - la alineatul (3) litera b) sintagma ”sigiliile autocolante” se exclude. 	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 17 (2) va avea următorul cuprins: „(2) Subsistemul interacționează cu sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, conține module distincte necesare înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență, identificării la distanță și/sau electronice a alegătorilor care s-au înregistrat prealabil, evidenței plicurilor, buletinelor de vot, generării automate a listelor electorale pentru votul prin corespondență.”.</p>
15.2		<p>Direcția generală juridică</p> <p>1. Ținând cont de impactul exercițiului electoral propus prin conținutul proiectului supus avizării, considerăm că reglementările ce vizează „<i>modul de formare, administrare și actualizare</i>” a subsistemului de evidență a alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență trebuie să fie expuse în conținutul proiectului de lege (art. 17 din proiect).</p> <p>Totodată, în condițiile în care „<i>subsistemul este parte integrantă a Registrului de stat al alegătorului</i>”, conform art. 17 alin. (2), apare întrebarea privind oportunitatea păstrării acestui articol în conținutul proiectului dat.</p> <p>2. Cu referire la termenul „<i>alte mențiuni relevante</i>” de la art. 17 alin. (3) lit. f) remarcăm norma art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 unde este statuat – „<i>conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc</i>”. Întru respectarea rigorilor tehnicii legislative în conținutul proiectului urmează a fi stabilite cu exactitate criteriile/datele necesare pentru evidența alegătorilor pentru exercitarea votului prin corespondență.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reglementările sunt clar specificate în Legea nr. 101/2008 cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”</p>
		<p>Deputat Gaik VARTANIAN</p> <p>Art. 17 alin. (2) din proiect se completează cu următorul text: „Subsistemul va asigura posibilitatea verificării pentru alegători includerii în lista electorală pentru exprimarea votului</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Art. 62 alin. (2) din Codul electoral stabilește clar</p>

		<p>prin corespondența și recepționarea buletinului de vot de organe electorale în termen stabilit, prin introducerea IDNP.</p> <p><i>Argumentare: această prevedere va asigura transparența și control din partea alegătorilor, care vor putea monitoriza dacă pot exprima votul său prin corespondența și dacă buletinul de vot a ajuns în termen la organe electorale. Iar, în cazul în care buletinul de vot nu va fi recepționat, vor avea termen suficient pentru a exprima votul său personal la secția de votare.</i></p>	<p>mecanismul de verificare a alegătorului.</p>
<p>16.</p>	<p>Articolul 18. Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, se înregistrează obligatoriu, prin intermediul paginii web oficiale administrate de Comisia Electorală Centrală. Scopul înregistrării este de a stabili numărul alegătorilor care își exprimă intenția de a vota prin corespondență.</p> <p>(2) Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență este obligatorie. Alegătorii se pot înregistra de la data adoptării actului de stabilire a datei alegerilor și până la 45 de zile înainte de data scrutinului respectiv. În cazul desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale și votării repetate se mențin înregistrările inițiale. Alegătorul are dreptul, în cazul în care renunță la intenția de a exercita votul prin corespondență, cel târziu cu 25 de zile înainte de ziua alegerilor, să anuleze înregistrarea efectuată anterior.</p> <p>(3) Pentru a se înregistra pentru exercitarea votului prin corespondență, cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate și optează pentru exercitarea votului prin corespondență, accesează rubrica specială de pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, urmând instrucțiunile aprobate prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(4) Procedura de înregistrare se consideră completă doar atunci când solicitantul a recepționat de la Comisia Electorală Centrală notificarea privind finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență.</p> <p>(5) Prin finalizarea procedurii de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență, alegătorul își exprimă voința de a participa la alegerile pentru care</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 18 :</p> <ul style="list-style-type: none"> - la alineatul (1) cuvântul "obligatoriu" se exclude; - la alineatul (2) cuvintele „și votării repetate” se exclud; - la alineatul (6) literele e); f) și g) vor avea următorul cuprins: "e) în cererea de înregistrare prealabilă nu este indicat telefonul de contact al alegătorului;" - f) de la aceeași adresă poștală (electronică) au fost expediate mai mult de 7 cereri de înregistrare prealabilă pentru exercitarea votului prin corespondență; - g) la aceeași adresă poștală (fizică) sunt depuse mai mult de 7 cereri pentru exercitarea votului prin corespondență, fiind respinse cererile ce depășesc numărul de 7 persoane la o singură adresă; - alineatul (6) se completează cu o nouă literă h) cu următorul cuprins: "h) la depunerea cererii de înregistrare prealabilă alegătorului nu a atașat o fotografie a alegătorului efectuată simultan cu copia actului de identitate care confirmă dreptul de vot." - alineatul (7) va avea următorul cuprins: „(7) În situația în care, în termenul prevăzut la alin. (2), alegătorul a anulat înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență sau plicul cu buletinele de vot nu au ajuns la organul electoral cu 3 zile înainte de ziua alegerilor, alegătorul poate să își exercite votul în persoană la orice secție de votare, în condițiile art. 78 alin. (3) lit. e) din Codul electoral nr. 325/2022. Despre acest fapt alegătorul este notificat la adresa de email indicată în formularul de înregistrare.” 	<p>Se acceptă.</p>

<p>este activată aplicația, includerea sa în listele electorale pentru votul prin corespondență și excluderea sa din listele electorale de bază. Finalizând procedura, alegătorul își asumă totodată răspunderea că datele pe care le-a indicat sunt corecte și veridice, precum și își exprimă consimțământul ca acestea să fie prelucrate, de către persoanele autorizate din cadrul organelor electorale, în scopul organizării și desfășurării alegerilor și/sau referendumurilor.</p> <p>(6) Înregistrarea este respinsă de organul electoral în următoarele cazuri:</p> <ul style="list-style-type: none">a) nu a trecut verificarea sistemului de identificare digitală și nici cea de verificare umană;b) a indicat o adresă poștală (fizică) inexistentă;c) nu a fost identificat un astfel de alegător în Registrul de stat al alegătorilor;d) nu au fost finalizate procedurile de înregistrare;e) de la aceeași adresă IP au fost expediate mai mult de 7 solicitări de înregistrare prealabilă pentru exercitarea votului prin corespondență;f) la aceeași adresă poștală sunt solicitate mai mult de 7 cereri de înregistrare prealabilă pentru exercitarea votului prin corespondență;g) alte criterii obiective indicate în actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale. <p>(7) În situația în care, în termenul prevăzut la alin. (2), alegătorul a anulat înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență sau plicul cu buletinele de vot nu au ajuns la organul electoral cu 3 zile înainte de ziua alegerilor, alegătorul este exclus din lista electorală pentru votul prin corespondență și inclus în lista electorală de bază.</p> <p>(8) Informațiile referitoare la cetățeni colectate în urma înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență reprezintă date cu caracter personal și vor fi prelucrate doar de către persoanele autorizate din cadrul organelor electorale în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Datele colectate în urma înregistrării prelabile vor fi prelucrate exclusiv în scop de organizare și desfășurare a alegerilor și/sau referendumurilor republicane.</p>		
---	--	--

	Acestea vor fi protejate și nu vor fi dezvăluite niciunei instituții de stat din țară sau de peste hotare, cu excepția cazurilor stipulate expres de legislație.	
16.1	<p>Guvernul</p> <p>___1. Reglementările prevăzute la art. 18 alin. (6) lit. b) din proiect se consideră imposibil a fi implementate, întrucât Comisia Electorală Centrală nu are capacitatea tehnică de a identifica dacă o adresă poștală este activă sau inexistentă. Respectiv, păstrarea acestui temei de refuz va duce la contestări din partea potențialilor alegători/concurenți electorali.</p> <p>2. Art. 18 alin. (7), după cuvintele „alegătorul este exclus din lista electorală pentru votul prin corespondență și inclus în lista electorală de bază”, se propune a fi completat cu cuvintele „sau suplimentară la prezentarea în secția de votare”, pentru că în secțiile de votare constituite peste hotare sunt transmise doar liste suplimentare.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Nu pot fi acceptate solicitările care vor conține adrese evident inexistente.</p> <p>Alineatul (7) se va expune în redacția propusă la pct.16 din prezenta Sinteza</p>
16.2	<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>La art. 18 din proiect se introduc următoarele modificări:</p> <p>la alin. (4), după cuvântul „notificarea” se introduce textul „, la adresa electronică indicată de solicitant.”</p> <p>la alin. (6):</p> <ul style="list-style-type: none"> - lit. b) se exclude cu renumerotarea ulterioară a următoarelor prevederi din alineat; - lit. g) se exclude. <p>alin. (7) se completează cu textul: „Alegătorul este informat, imediat, despre oricare din situațiile prevăzute în prezentul alineat la adresa electronică indicată de acesta.”</p> <p>Argumentare: <i>Lu alineatul (4) din articol este necesar de specificat cum exact este notificat alegătorul, astfel încât să fie asigurată predictibilitatea normei legale, dar și să fie evitate acțiuni arbitrare din partea organelor electorale.</i></p> <p><i>La alin. (6) lit. b) prevederea trebuie să fie exclusă din motiv că nu poate avea efect (fapt constatat și în avizul Guvernului la prezentul proiect), deoarece organele electorale nu vor avea posibilitate tehnică să verifice veridicitatea adresei. În altă ordine de idei, prezenta normă conține și riscuri eminente de abuz din partea funcționarilor organelor electorale de reacredință, oferindu-le un temei de anulare a înregistrării, care este greu de verificat pentru un observator independent sau implicat în proces.</i></p> <p><i>Lit. g) din același alineat, la fel, se necesită a fi exclus, deoarece îi asigură Comisiei Electorale Centrale dreptul de a legifera alte temeuri decât cele prevăzute de Codul electoral/legea specială. În această ordine de idei, imputernicirea CEC-ului cu atribuții discreționare, în contextul în care s-a constatat că acesta este „dominat de către partidul de la guvernare” va știrbi și mai mult din proiectul-pilot și va asigura un grad și mai înalt de neîncredere atât din partea actorilor politici implicați, cât și din partea societății.</i></p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>La art. 18:</p> <p>alin. (4) după cuvântul „notificarea” se introduce textul „, la adresa electronică indicată de solicitant.”;</p> <p>la alin. (6) lit. g) se expune în într-o nouă redacție prevăzută la pct.16 din Sinteza;</p> <p>alin. (7) a fost expus în redacție nouă (a se vedea pct. 16 din Sinteza)</p>

		<p><i>Completarea de la alin. (7) se impune în contextul în care alegătorul trebuie să fie informat imediat despre opțiunile pe care le are disponibile, deoarece, reieșind din nota informativă la proiect, acesta va avea nevoie de perioadă prealabilă suficientă înainte de alegeri ca să-și organizeze deplasarea la urna de vot.</i></p> <p>Aviz CEC: Cu referire la propunerea de modificare a art. 18 și art. 30 din Proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență, menționăm că în lumina modificărilor aduse la proiectul de lege inițial și acceptate de către autori, aceasta se susține de principiu. Totodată menționăm că ce vizează aspectele și operațiunile tehnice se vor dezvolta de către Comisia Electorală Centrală în actele sale normative.</p>	
16.3		<p>Partidul Național Moldovenesc (<i>urmare a consultărilor publice pe marginea proiectului</i>)</p> <p>Propune completarea art. 18 cu un nou alineat (1¹) cu următorul conținut:</p> <p>Art. 18 - Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Se adaugă un nou alineat (1¹): "Înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență se efectuează prin intermediul unui portal online securizat, gestionat de Comisia Electorală Centrală, care va include un ghid pas cu pas și FAQ pentru asistență. Procesul de înregistrare va fi însoțit de metode de verificare a identității, inclusiv opțiuni pentru cei fără acces la tehnologiile digitale."</p>	<p>Se acceptă de principiu</p> <p>Aspectele propuse urmează a fi dezvoltate în Regulamentul ce urmează a fi aprobat ulterior adopării legii de către Comisia Electorală Centrală.</p>
16.4		<p> Direcția generală juridică</p> <p>1. Propunem excluderea din conținutul art. 18 alin. (1) propoziția „<i>Scopul înregistrării este de a stabili numărul alegătorului care își exprimă intenția de a vota prin corespondență</i>”.</p> <p>2. Prevederile art. 18 alin. (5) necesită a fi revizuite și expuse succint. Rigorile referitor la răspundere pot fi expuse într-un alineat separat.</p> <p>3. La art. 18 alin. (6) lit. b), nu este clar cum Comisia Electorală Centrală va demonstra/ argumenta/ verifica situația în care alegătorul în cadrul înregistrării prealabile „<i>a indicat o adresă poștală (fizică) inexistentă</i>” din Statele Unite ale Americii sau Canada.</p> <p>4. Ținând cont de obiectul de reglementare al alin. (8) art. 18, recomandăm expunerea acestuia într-un articol separat ce ar viza exclusiv protecția datelor cu caracter personal.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Necesitatea normei propuse rezidă în pregătirea proceselor pentru exercitarea votului prin corespondență, inclusiv pentru întocmirea listelor electorale pentru votul prin corespondență.</p> <p>Nu pot fi acceptate solicitările care vor conține adrese evident inexistente.</p>
16.5		<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>Se recomandă revizuirea normei propuse la lit. g) alin. (6) art. 8 prin enumerarea expresă a tuturor cazurilor de respingere a înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Norma a fost revizuită</p>
16.6		<p>Comisia Electorală Centrală</p> <p>1. Având în vedere că unul scopurile înregistrării prealabile pentru votarea prin corespondență este de a întocmi listele electorale pentru votarea prin corespondență, considerăm necesar ca</p>	<p>1. Se acceptă</p>

		<p><i>art. 18 alin. (1) să fie completat la sfârșitul aliniatului cu următoarele cuvinte „și de a întocmi listele electorale pentru votul prin corespondență”.</i></p> <p><i>2. La art. 18 alin. (2) Textul „de la data adoptării actului de stabilire a datei alegerilor” se substituie cu textul „de la data publicării actului de stabilire a datei alegerilor”.</i></p> <p><i>Se va avea în vedere publicare actului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, având în vedere sursa oficială de informare în masă.</i></p>	2. Se acceptă
17.	<p>Articolul 19. Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență sunt documente autentificate de Comisia Electorală Centrală ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care s-au înregistrat pentru exercitarea votului prin corespondență.</p> <p>(2) Lista electorală pentru exercitarea votului prin corespondență cuprinde datele prevăzute la alin. (2) art. 61 din Codul electoral nr. 325/2022. Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din sistemul de înregistrare cu respectarea condițiilor prevăzute la alin. (2) art. 14 din prezenta lege. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către funcționarii electorali, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(3) Listele electorale pentru exercitarea votului prin corespondență se transmit de către Comisia Electorală Centrală consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 2 zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a Președintelui Comisiei Electorale Centrale se transmit biroului electoral.</p> <p>(4) Modificările în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral și se operează cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat alegătorului înregistrat pentru exercitarea votului prin</p>	<p>Guvernul</p> <p>Cu referire la art. 19 alin. (3), care prevede verificarea listelor electorale pentru exercitarea votului prin corespondență, se propune a fi descris mecanismul asigurării verificării acestora de către alegători, mai exact unde vor fi plasate aceste liste pentru verificare și care ar fi perioada de verificare. În context, introducerea alternativei de vot are drept scop scutirea cetățeanului de a parcurge distanțe mari până la secțiile de votare, iar proiectul de lege nu-i oferă alegătorului posibilitatea verificării listei electorale de la distanță.</p> <p>Suplimentar, se menționează că nu este clară necesitatea listelor electorale la o distanță de 2 zile de alegeri, în condițiile în care alegătorii sunt validați în registrele electronice pentru votarea prin corespondență cu 20 de zile înainte de alegeri.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Cu referire la verificarea listelor electorale sunt aplicabile regulile generale prevăzute de Codul electoral nr. 325/2022.</p>

	<p>corespondență prin notificare electronică la adresa de contact despre orice modificări operate în listele electorale.</p> <p>(5) Pentru al doilea tur de scrutin sau votarea repetată se utilizează aceleași liste electorale pentru exercitarea votului prin corespondență.</p>		
17.1		<p><u>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</u></p> <p>La articolul 19:</p> <p>- alineatul (3) ultima propoziție se expune în următoarea redacție: ” După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 2 zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a Președintelui Comisiei Electorale Centrale se pun la dispoziția biroului electoral în format electronic.”;</p> <p>- la alineatul (5) cuvintele ”sau votarea repetată” se exclud.</p>	Se acceptă
17.2		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>La art. 19 alin. (3), atragem atenția la prevederile (termenul stabilit) <i>„cu cel puțin 2 zile înainte de ziua alegerilor”</i> în condițiile în care conform art. 20 listele electorale sunt verificate <i>„cel târziu cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor”</i>, iar votarea prin corespondență se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletinele de vot de către organul electoral <i>„cel târziu la ora 18:00, ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor”</i>.</p>	Se acceptă.
		<p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>La art. 19 alin. (3) se recomandă substituirea termenului ”imediat” prin stabilirea unui termen concret pentru transmiterea biroului electoral al secției de votare a listei electorale de către consiliul electoral de circumscripție.</p>	Nu se acceptă Termenul general este indicat 22 zile, corespunzător cu cel târziu 22 zile listele trebuie să fie puse la dispoziția biroului electoral.
18.	<p>Articolul 21. Modelul și textul buletinelor de vot pentru votul prin corespondență</p> <p>(1) Modelul și textul buletinului de vot pentru votul prin corespondență se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în condițiile art. 73 din Codul electoral nr. 325/2022, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Modelul și elementele de securizare a sigiliilor autocolante se stabilesc prin dispoziția Președintelui Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(2) În fiecare patruleter a buletinului de vot, în partea dreaptă, la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se imprimă un cerc cu diametrul de 15 mm, în care alegătorul aplică sigiliul autocolant pentru exercitarea votului prin corespondență cu inscripția „Votat” dacă</p>	<p><u>Guvernul</u></p> <p>Se recomandă racordarea art. 21 alin. (3) și (4), referitoare la imprimarea simplă (la imprimantă) a buletinului de vot (turul II), cu norma de la art. 74 din Codul electoral nr. 325/2022 (valabil și pentru art. 34 al proiectului de lege).</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Articolul 21 alineatul (3) va expune în redacția propusă la pct.18.1 din Sintează Alineatul (4) se exclude.</p>

	<p>își dă votul pentru un concurent electoral sau pentru una dintre opțiunile expuse la referendum.</p> <p>(3) Pentru cel de-al doilea tur de scrutin, modelul și textul buletinului de vot semnat electronic de președintele organului electoral și cu semnele de identificare electronică, se expediază de către consiliul electoral de circumscripție, electronic cu cel târziu 10 zile înainte de ziua turului II de scrutin. Buletinul de vot se expediază la adresa electronică indicată de alegător.</p> <p>(4) Alegătorul imprimă personal buletinul de vot pentru turul II de scrutin în formatul disponibil la imprimanta acestuia. Autenticitatea buletinului de vot pentru turul II de scrutin este asigurată prin semnătura electronică a președintelui organului electoral, semnele de identificare electronică a buletinului și sigiliul autocolant cu inscripția „Votat”.</p>		
18.1		<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 21:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la alineatul (1) ultima propoziție se exclude; - alineatele (2) și (3) vor avea următorul conținut: <p>”(2) În fiecare patruleter a buletinului de vot, în partea dreaptă, la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se imprimă un cerc cu diametrul de 15 mm, în care alegătorul aplică, cu pixul, un semn în formă de „v” (bifă) dacă își dă votul pentru un concurent electoral sau pentru una din opțiunile expuse la referendum.</p> <p>(3) Pentru cel de-al doilea tur de scrutin, modelul și textul buletinului de vot este similar celui utilizat la primul tur de scrutin, fiind deosebit prin culoare și inscripția ”Turului doi.”</p> <ul style="list-style-type: none"> - alineatul (4) se exclude. 	Se acceptă
18.2		<p>Asociația Promo - LEX</p> <p><i>Necesitatea asigurării de către lege a unor condiții similare de organizare a votului prin corespondență pentru ambele tururi de scrutin.</i> Potrivit art. 21 a proiectului de lege consultat, tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de Comisia Electorală Centrală, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători, fără specificarea turului de scrutin. În același timp, art. 34 stabilește că în cazul celui de-al doilea tur de scrutin sau a votării repetate, alegătorul tipărește de sine stătător buletinul de vot transmis electronic de organele electorale.</p> <p>Prevederea despre tipărirea independentă a buletinelor de vot este una care contravine Codului electoral. În același timp este o procedură reglementată de statele care organizează votul</p>	Se acceptă. În alineatul (3) au fost operate modificările de rigoare. Alin. (4) exclus.

		prin corespondență. În cazul în care legiuitorul va insista, considerăm că trebuie de oferit posibilitatea aplicării ambelor opțiuni pentru ambele tururi de scrutin.	
18.3		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. Recomandăm completarea conținutului art. 21 cu prevederi prin care să fie statuat că buletinele de vot prin corespondență trebuie să conțină pe prima pagină mențiunea „<i>Buletin de vot prin corespondență</i>” .</p> <p>2. Considerăm insuficient termenul de 10 zile de la art. 21 alin. (3) pentru exercitarea votului prin corespondență pentru turul II, ținând cont de specificul termenului de exercitarea al acestuia în raport cu ziua alegerilor nemijlocit.</p> <p>3. Totodată cu referire la prevederile art. 21, remarcăm norma de la alin. (1) al art. 74 din Codul electoral nr. 325/2022 unde este statuat că „<i>reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum pot să asiste la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea buletinelor de vot, precum și la lichidarea matriței</i>”.</p> <p>Întru evitarea neconcordanțelor între normele juridice menționate, recomandăm corelarea prevederilor proiectului la normele legale în vigoare</p>	<p>1. Nu se acceptă</p> <p>Articolul 21 alineatul (1) din proiect prevede că, modelul și textul buletinului de vot pentru votul prin corespondență se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în condițiile art. 73 din Codul electoral nr. 325/2022, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.</p> <p>2. Se acceptă de principiu.</p> <p>Având în vedere procesele necesare a fi organizate pentru exercitarea votului prin corespondență în cazul celui de-al doilea tur de scrutin, stabilirea unui termen mai extensiv nu ar fi posibilă. Cu toate acestea, alegătorul poate vota imediat ce Comisia Electorală Centrală anunță rezultatele preliminare. Anunțarea rezultatelor preliminare are loc în ziua de luni, imediat după primul tur de scrutin.</p> <p>3. Nu se acceptă</p> <p>Articolul 1 alineatul (3) din proiect stabilește că, prevederile Codului electoral nr. 325/2022 sunt aplicabile procedurilor electorale aferente exercitării votului prin corespondență, pentru aspectele care nu sunt prevăzute de prezenta lege. Respectiv, nu sunt necesare intervenții suplimentare în acest sens.</p>

19.	<p>Articolul 22. Tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>(1) Tipărirea buletinelor de vot pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 21 zile înainte de ziua alegerilor, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători și se expediază Consiliului electoral de circumscripție corespunzător. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.</p> <p>(2) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit prin intermediul birourilor electorale ale secțiilor de votare. Expedierea buletinelor de vot are loc prin intermediul poștei diplomatice sau serviciilor poștale obișnuite prestate de prestatorii de servicii poștale autorizați în țările în care plicul urmează să ajungă la destinație.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 22:</p> <p>- la alineatul (1), în primul enunț, după cuvintele: "votului prin corespondență" se completează cu cuvintele: " pentru ambele tururi de scrutin";</p> <p>- la alineatul (2) primul enunț va avea următorul conținut: "Buletinele de vot tipărite se remit alegătorilor prin intermediul birourilor electorale ale secțiilor de votare."</p> <p>Aviz CEC: Textul „poștei diplomatice sau al”. se exclude.</p> <p><i>Alin. (2) al art. 22 va avea următorul conținut:</i></p> <p>„(2) Expedierea buletinelor de vot către alegători se asigură de birourile electorale ale secțiilor de votare pentru votul prin corespondență. Buletinele de vot se expediază prin intermediul serviciilor poștale prestate de prestatorii de servicii poștale autorizați în țările în care plicurile urmează să ajungă la destinație.”</p> <p><i>Argumentare: Expedierea plicurilor către alegător nu are loc prin intermediul poștei diplomatice (doar la BESV de peste hotare ajunge prin intermediul poștei diplomatice)</i></p>	<p>Se acceptă în condițiile propunerii CEC</p>
19.1		<p>Guvernul</p> <p>De asemenea, termenul „de cel târziu 21 de zile”, prevăzut la art. 22 alin. (1), este unul care creează premise pentru apariția riscurilor de tergiversare a procesului de livrare a plicurilor în adresa alegătorilor înregistrați pentru votul prin corespondență.</p> <p>Dacă din varii motive obiective, tipărirea buletinelor de vot prin corespondență va fi cu 21 zile înaintea alegerilor, persistă riscul ca acestea să ajungă în misiunile diplomatice sau la oficiile consulare cu 15-16 zile până la data sufragiului. Aici trebuie să se ia în calcul durata de 4-5 zile pentru livrarea poștei diplomatice cu rechizitoriul electoral în adresa misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare (mențiune aplicabilă și pentru art. 23 din proiectul de lege).</p> <p>În condițiile în care art. 74 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022 prevede accesul la buletinele de vot doar de către președintele BESV, însoțit de cel puțin 2 membri ai BESV, nu este clară procedura de recepționare și stocare a plicurilor cu buletine de vot recepționate de la cetățeni după exercitarea dreptului la vot.</p>	<p>SE acceptă.</p> <p>Articolul 4 alineatul (2) prevede că, procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității plicurilor cu buletinele de vot recepționate în perioada stabilită de alin. (1) dar și în afara acesteia se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p>
19.2		<p>Direcția generală juridică</p> <p>Ca și Republica Moldova țările în care urmează a fi expediate buletinele de vot au mai mulți prestatori de servicii poștale, prin urmare apare întrebarea care va fi modalitatea de selectare a acestora reieșind din diferența costurilor serviciilor prestatorilor de servicii poștale din SUA și Canada art. 22 alin. (2).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Selectarea va avea loc prin decizia organului electoral în limita mijloacelor financiare alocate și reieșind din regulile generale cost-</p>

			beneficiu, adică termenul de livrare.
20.	<p>Articolul 23. Tipărirea sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență</p> <p>Tipărirea sigiliilor autocolante pentru exercitarea votului prin corespondență se asigură de Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 21 zile înainte de ziua alegerilor, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători și numărului de tururi de scrutin. În cazul scrutinelor în care este posibilă organizarea celui de-al doilea tur de scrutin, sigiliile autocolante pentru eventualele tururi de scrutin se tipăresc și se expediază Consiliului electoral de circumscripție corespunzător odată cu materialele electorale pentru primul tur, fiind împachetate în plicuri separate cu instrucțiuni separate. Pe fiecare sigiliu autocolant se aplică semne de protecție stabilite prin dispoziția Președintelui Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 23 se exclude.</p>	Se acceptă.
21	<p>Articolul 24. Conținutul plicurilor exterioare</p> <p>Plicurile speciale cu buletine de vot conțin următoarele materiale electorale:</p> <p>a) plicul sau plicuri exterioare pe care este indicat numele și prenumele alegătorului și numărul de înregistrare a acestuia în lista electorală;</p> <p>b) plicul sau plicuri interioare depersonalizate;</p> <p>c) buletinul sau buletinele de vot;</p> <p>d) sigiliul sau sigiliile autocolante cu inscripția „Votat”;</p> <p>e) instrucțiunea de exercitare a votului prin corespondență;</p> <p>f) timbre pre-plătite autocolante pentru returnarea plicurilor cu buletine de vot.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 24:</p> <p>- literele c) și d) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”c) buletinele de vot;</p> <p>d) sigiliile autocolante pentru sigilarea plicurilor;”</p> <p>- articolul se completează cu o nouă literă g) cu următorul cuprins:</p> <p>”g) blanchetă de declarație privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret.”</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>1. Titlul articolului va avea următoarea redacție:</p> <p>Articolul 24. Conținutul plicurilor cu materiale pentru votare</p> <p>2. literele c) și d) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”c) buletinele de vot;</p> <p>d) etichetele de securitate pentru sigilarea plicurilor;”</p> <p>3. articolul se completează cu o nouă literă g) cu următorul cuprins:</p> <p>”g) blanchetă de declarație privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret.”</p>

21.1		<p><u>Deputat Mariana LUCRETEANU</u></p> <p>La Art. 24 Conținutul plicurilor exterioare, din proiect se adăugă o nouă litera g), cu următorul conținut:</p> <p>„g) Certificat de alegător.”</p> <p>2. După art. 24 se introduce un nou articol, articolul 24¹ cu următorul conținut:</p> <p>””Articolul 24¹. Certificatul de alegător</p> <p>(1) Certificatul de alegător este un document prevăzut cu elemente de siguranță, care atestă faptul că persoana care îl deține este cea care și-a exercitat dreptul de vot prin corespondență.</p> <p>(2) Certificatul de alegător cuprinde numele și prenumele alegătorului, codul numeric personal, domiciliul sau reședința din străinătate, după caz, seria și numărul actului de identitate, precum și declarația pe propria răspundere a alegătorului privind exercitarea în mod liber, direct și secret a dreptului de vot, datată și semnată olograf. În conținutul declarației se vor menționa tipul și data scrutinului.</p> <p>(3) Certificatul de alegător se semnează olograf de către alegător și poate fi utilizat o singură dată, la scrutinul pentru care a fost emis.</p> <p><u>Argumentare:</u></p> <p>Întru prevenirea riscului de fraude electorale, se propune ca certificatului de alegător. Acest amendament vine ca măsură suplimentară autenticitate. Dacă autenticitatea unei semnături olografe este contestată, ea poate fi supusă unei expertize grafologice pentru a stabili validitatea sa, în scopuri legale.</p> <p>Alegătorul va completa numele și prenumele, codul numeric personal, domiciliul sau reședința din străinătate, după caz, seria și numărul actului de identitate, precum și declarația pe propria răspundere a alegătorului privind exercitarea în mod liber, direct și secret a dreptului de vot, datată și semnată olograf. Această propunere de amendare a proiectului de lege vine urmare a consultărilor publice desfășurate pe marginea proiectului de lege vizat.</p> <p><u>Avizul CEC: Aspecte aferente Amendamentului ML nr. 38/03-50 din 8 aprilie 2024</u></p> <p>12. Propunerile autorului Amendamentului ML nr. 38/03-50 din 8 aprilie 2024, a doamnei Mariana Lucrețeanu, nu pot fi reținute de către Comisie. Subliniem că există mai multe motive pentru această decizie. În primul rând, certificatul de alegător menționat în amendament nu este specificat în ceea ce privește autoritatea responsabilă de eliberare și condițiile pentru obținerea acestuia. Această lipsă de claritate generează incertitudine juridică și practică, deoarece nu este clar cine ar trebui să emită acest document și sub ce criterii.</p> <p>13. În plus, este crucial să atragem atenția asupra termenelor restrânse în perioada electorală. Atât Comisia Electorală Centrală, cât și alte instituții competente vor întâmpina dificultăți în eliberarea și transmiterea documentelor</p>	<p>Se acceptă, în condițiile Avizului CECnr. 2445 din 11.04. 2024, în redacția propusă prin Amendamentul VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024.</p> <p>A se vedea pct. 21 din Sinteza.</p>

		<p>în afara țării în timpul campaniei electorale. Acest lucru se datorează resurselor limitate și a proceselor complexe implicate în gestionarea alegerilor.</p> <p>14. Suplimentar, menționăm că articolul 24 litera g) din Amendamentul VIG nr. 01/03-54 din 9 aprilie prevede că alegătorul trebuie să completeze o declarație privind abținerea de la votul multiplu și confirmarea exercitării votului în secret. Această prevedere este introdusă ca o măsură suplimentară pentru garantarea integrității și transparenței procesului electoral, asigurând că fiecare vot este exprimat în mod liber și confidențial.</p> <p>15. În concluzie, propunerile respective nu sunt susținute de către Comisie din cauza lipsei de claritate și a dificultăților practice asociate cu implementarea lor în cadrul procesului electoral. Este crucial să se asigure că orice modificare adusă legislației electorale să fie însoțită de clarificări precise și să fie fezabilă din punct de vedere practic, astfel încât să se asigure integritatea și corectitudinea procesului electoral.</p>	
21.2		<p>Directia generală juridică</p> <p>Întru evitarea unor neconcordanțe remarcăm necesitatea respectării rigorilor statuate la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 în ceea ce privește uniformitatea terminologiei utilizate în conținutul/denumirea art. 24 „plicuri exterioare” sau „<i>plicurile speciale</i>”.</p>	Se acceptă
22.	<p>Articolul 25. Perioada de votare prin corespondență</p> <p>(1) Perioada de vot prin corespondență începe cu recepționarea de către alegător a materialelor electorale și se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot de către organul electoral cel târziu la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(2) Votarea pentru cel de-al doilea tur de scrutin, se efectuează odată cu recepționarea buletinului de vot în format electronic și se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot recepționate cel târziu la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor în cadrul turului II de scrutin.</p> <p>(3) Biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 2 ore, a termenului recepționării plicurilor cu voturile prin corespondență, în cazul în care prestatorii de servicii de curierat sau poștă au informat că urmează a fi livrate materiale electorale. Despre prelungire sunt informați consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 25:</p> <p>- alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(2) Votarea prin corespondență pentru cel de-al doilea tur de scrutin, începe după anunțarea rezultatelor preliminare de către Comisia Electorală Centrală și se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot recepționate până la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor în cadrul turului doi de scrutin.”</p> <p>- articolul se completează cu un nou alineat (4) cu următorul cuprins:</p> <p>”(4) Președintele biroului electoral al secției de votare prin corespondență declară votarea încheiată după expirarea termenului indicat la alin. (1)-(3), iar plicurile recepționate după ce votarea a fost încheiată se anulează.”</p> <p>Aviz CEC: La art. 25 Perioada de exercitare a dreptului de vot prin corespondență.</p> <p><i>Alin. (2) ca esență se regăsește la norma de la art. 34 (actualmente art. 32 Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale). Se propune să fie inclus acest alineat doar la articolul cu norma specială pentru a exclude dublarea normelor</i></p>	Se acceptă cu propunerea formulată de CEC
22.1		<p>Directia generală juridică</p> <p>1. Întru respectarea uniformității terminologiei utilizate recomandăm revizuirea și expunerea conform rigorilor de la art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, termenilor „<i>materiale electorale</i>” și „<i>plicurilor cu buletinele de vot</i>”, art. 25 alin. (1) din proiect.</p>	<p>1.Nu se acceptă</p> <p>Fiecare serviciu poștal are stabilite propriile reguli de informare</p>

		<p>2. Cum poate fi verificată informația că „prestatorii de servicii de curierat sau poștă <u>au informat că urmează a fi livrate materiale electorale</u>”, fapt care sta la baza prelungirii termenului recepționării plicurilor cu voturi prin corespondență, art. 25 alin. (3). În ce formă biroul electoral înștiințează consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală despre prelungire.</p> <p>Tot aici la art. 25 alin. (3) cu referire la termenul „<u>servicii de curierat sau poștă</u>” atragem atenția la prevederile art. 1 alin. (4) din proiect unde este stabilit că „<u>vot prin corespondență – metodă alternativă de vot, exercitată în străinătate cu utilizarea serviciilor poștale</u>”. La art. 22 alin. (2) este statuat că „<u>expedierea buletinelor de vot are loc prin intermediul poștei diplomatice sau serviciilor poștale obișnuite prestate de prestatorii de servicii poștale</u>”.</p> <p>Acceași obiecție este valabilă și pentru art. 26 lit. c) din proiect.</p>	<p>despre livrare, eventual, reîșind din condițiile contractuale, permite verificarea trasabilității fiecărei expedieri. Sunt detalii tehnice care nu este necesar de indicat expres în lege.</p> <p>2. Se acceptă de principiu</p> <p>Textul urmează a fi redactat pentru a asigura uniformitatea, pot fi utilizate atât servicii de curierat cât și cele poștale, reieșind din definirea lor în țara gazdă.</p>
23.	<p>Articolul 26. Expedierea plicurilor speciale</p> <p>Procedurile electorale ce vizează modul de recepționare de către biroul electoral al secției de votare, păstrare a buletinelor de vot, expediere a buletinelor de vot și recepționare a acestora după votare se aprobă de Comisia Electorală Centrală reieșind din următoarele:</p> <p>a) în procesul de recepționare, păstrare și expediere a materialelor electorale pot fi implicați doar funcționarii electorali și personalul tehnic al organelor electorale sau al misiunilor diplomatice/oficiilor consulare;</p> <p>b) în cazul contractării serviciilor poștale pot fi utilizate doar serviciile de poștă diplomatică sau prestatori de servicii poștale autorizați în Statele Unite ale Americii și Canadei;</p> <p>c) la expedierea materialelor necesare votării către adresa alegătorului se întocmește obligatoriu documentul de însoțire pe care este indicată data și ora expedierii plicului, prin intermediul serviciului de curierat, poștă diplomatică sau poștă;</p> <p>d) la recepționarea materialelor electorale, alegătorul semnează și confirmă primirea plicului, indicând data și ora recepționării;</p> <p>e) alegătorul returnează curierului sau oficiului poștal plicul exterior în conformitate cu instrucțiunile expediate;</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 26 literele b), c), d), e) și g) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”b) în cazul contractării serviciilor poștale pot fi utilizate doar serviciile de poștă diplomatică sau prestatori de servicii poștale autorizați în țările gazdă;</p> <p>c) la expedierea materialelor necesare votării către adresa alegătorului se notează informația despre data și ora expedierii plicului, precum și datele serviciului de curierat, poștă diplomatică sau poștă;</p> <p>d) recepționarea materialelor electorale de către alegător are loc potrivit regulilor stabilite de serviciul poștal sau curierat contractat;</p> <p>e) alegătorul returnează biroului electoral plicurile sigilate cu buletine de vot prin intermediul curierului sau oficiului poștal în conformitate cu instrucțiunile expediate;</p> <p>g) alegătorul poate utiliza, pe propria răspundere, un alt prestator de servicii de curierat sau poștale mai rapide autorizate în țara gazdă, dar aceste servicii vor fi suportate financiar de alegător.”</p> <p>Avizul suplimentar CEC: <i>Textul .. , poștă diplomatică”. se exclude.</i></p> <p><i>Norma va avea următorul cuprins:</i></p> <p>„c) la expedierea materialelor necesare votării către adresa alegătorului se înregistrează informația despre data și ora expedierii plicului, precum și datele serviciului de curierat sau poștă.”</p>	<p>Se acceptă cu propunerea formulata de CEC</p>

	<p>f) statul asigură livrarea plicurilor către alegător și returnul acestora prin intermediul timbrelor sau sigiliilor ce confirmă plata în avans a acestui serviciu;</p> <p>g) alegătorul poate utiliza un alt prestator de servicii de curierat sau poștale mai rapide autorizate în Statele Unite ale Americii sau Canadei, dar aceste servicii vor fi suportate financiar de alegător.</p>		
23.1	<p><u>Guvernul</u></p> <p>Cu referire la art. 26, se recomandă completarea acestuia cu litera „h)” care să reglementeze procedura de utilizare/păstrare a plicurilor care nu au ajuns la alegător din motive obiective (lipsă destinatar, adresă greșită etc.) și, respectiv, au fost returnate secțiilor de votare fără a fi utilizate (exemplu: mențiune în SIAS „ALEGERI”). Această reglementare ar veni să combată posibilele învinuiri care pot fi aduse membrilor BESV de către un alegător sau un grup de alegători/concurenți electorali, precum că le-ar fi fost împiedicată exercitarea liberă a dreptului electoral.</p>		<p>Se acceptă completarea art. 26 cu lit. h) în următoarea redacție:</p> <p>”h) plicurile returnate biroului electoral al secției de votare care nu au fost livrate alegătorilor din motive obiective se anulează fiind numărate și sigilate separat.”</p> <p>Corespunzător urmează a fi modificat și art. 31 din proiect pentru a oferi mai multă claritate legată de detaliile specifice ce vor fi indicate în procesul verbal de numărare a voturilor.</p> <p>Art. 31 va avea următorul conținut:</p> <p>”Biroul electoral al secției de votare întocmește un proces-verbal în trei exemplare, conform procedurilor și datelor indicate la art. 83 din Codul electoral nr. 325/2022 și regulamentului aprobat de Comisia Electorală Centrală conform prevederilor alin. (2) art.4 din prezenta lege”</p>
23.2	<p><u>Deputat Gaik VARTANEAN</u></p> <p>1. La art. 26 lit. a) din proiect textul „și personalul tehnic al organelor electorale sau al misiunilor diplomatice/oficiilor consulare” se exclude.</p> <p><i>Argumentare: Personalul tehnic al organelor electorale sau al misiunilor diplomatice/oficiilor consulare sunt persoane neautorizate, cărora le este interzis să dețină acces la materialele electorale, plicuri, sigilii, etc.. Astfel, este corect ca doar funcționarii</i></p>		<p>Se acceptă parțial</p> <p>Textul „funcționarii electorali și personalul tehnic al organelor electorale sau al misiunilor diplomatice/oficiilor consulare” se substituie cu textul „funcționarii</p>

		<p><i>electorali să poată deține acces la materialele electorale, fiind mai ușor de identificat în cazul în care se vor comite abuzuri în procedura de vot.</i></p> <p>2. Art. 26 litera b) din proiect se completează la final cu următoarele cuvinte: „cu activarea obligatorie serviciului de urmărire trimerii postale (tracking)”.</p> <p><i>Argumentare: prin această prevedere de asemenea se va asigura posibilitatea urmăririi în regim online a trimiterilor postale, ceea ce va asigura și posibilitatea evaluării termenelor stabiliți după pilotarea votului prin corespondența.</i></p> <p>Avizul CEC: Cu referire la propunerea de modificare a <i>art. 18 și art. 30</i> din Proiectul de lege privind pilotarea votului prin corespondență, menționăm că în lumina modificărilor aduse la proiectul de lege inițial și acceptate de către autori, aceasta se susține de principiu. Totodată menționăm că ce vizează aspectele și operațiunile tehnice se vor dezvolta de către Comisia Electorală Centrală în actele sale normative.</p>	<p>electorali din cadrul organelor electorale”.</p> <p>2. Serviciile de trasabilitate, de obicei au costuri mari. Prin proiect se optează pentru metode mai ieftine care să nu conțină trasabilitatea. Or, aceasta se finalizează cu prevederile care sunt deja stabilite în proiect, prin notificarea alegătorului, dacă a fost sau nu recepționat plicul lui.</p>
23.4		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. La art. 26, termenul „<i>plicuri speciale</i>” necesită a fi definit la noțiuni generale.</p> <p>2. Art. 26 este intitulat „<i>Expedierea plicurilor speciale</i>” în timp ce textul articolului dat se referă la „<i>procedurile electorale ce vizează modul de recepționare de către biroul electoral al secției de votare, păstrare a buletinelor de vot, expediere a buletinelor de vot și recepționare a acestora după votare</i>”.</p> <p>3. Nu este clar care este locul și rolul „<i>documentului de însoțire</i>”, în condițiile art. 26 lit. c) din proiect.</p> <p>4. Din conținutul articolului nu este clar ce se întâmplă cu plicul în cazul în care nimeni îl recepționează.</p> <p>5. Propunem de a completa la început norma de la lit. g) art. 26 cu cuvintele „<i>la expediere</i>”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Detaliile tehnice vor fi descrise în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală conform prevederilor alin. (2) art.4 din prezenta lege.</p>
23.5		<p><u>Comisia Electorală Centrală</u></p> <p>Modificarea denumirii art. 26 din "Expedierea plicurilor speciale" în "Transmiterea plicurilor cu materialele pentru votare" este o propunere care poate aduce claritate și precizie în ceea ce privește conținutul și procesul menționat în acest articol.</p>	<p>Se acceptă</p>
24	<p>Articolul 27. Procedura de completare a buletinului de vot prin corespondență</p> <p>(1) Buletinul de vot se completează de către alegător asigurând votul secret. Procedurile detaliate a ordinii de completare, sigilare și expediere a plicurilor cu buletine de vot se vor descrie în instrucțiunea pusă la dispoziția alegătorului în plicul special.</p> <p>(2) Alegătorul aplică sigiliul autocolant cu inscripția „Votat” în interiorul cercului unui singur patruleter din buletinul de vot, ceea ce înseamnă că a votat pentru</p>	<p><u>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</u></p> <p>La articolul 27:</p> <p>- alineatul (1) se completează cu un enunț cu următorul cuprins:” La fel, alegătorul completează blancheta declarației privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret.”</p> <p>- alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(2) Alegătorul aplică cu pixul un semn în formă de „v” (bifă) în interiorul cercului unui singur patruleter din buletinul de vot, ceea ce înseamnă că a votat pentru concurentul electoral corespunzător sau pentru una dintre opțiunile la referendum.”</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>concurrentul electoral corespunzător sau pentru una dintre opțiunile la referendum.</p> <p>(3) Un alegător poate vota numai pentru un singur concurrent electoral sau pentru una dintre opțiuni la referendum.</p> <p>(4) Chiar dacă alegătorul s-a înregistrat sau a votat prin corespondență, la prezentarea sa fizică la o secție de votare, biroul electoral al secției de votare îi eliberează o singură dată, un nou buletin de vot. Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor realizat de biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală.</p>	
24.1	<p>Comisia Electorală Centrală</p> <p>Considerăm că art. 27 alin. (4) necesită o clarificare cu privire la procedura aplicată în cazul în care plicul conținând buletinul de vot al unui alegător este anulat. Mai exact, este important de stabilit dacă acest buletin de vot și/sau plicul corespunzător va fi înregistrat (numeric) în procesul-verbal al biroului electoral de secție pentru votul prin corespondență, în rubrica dedicată "buletinelor de vot neutilizate și anulate". Pentru a elucida aceste situații se propune la art. 27 alin. (4) ca modificarea frazei „Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor realizat de biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală” după cum urmează „ În acest caz, buletinul de vot expediat prin poștă se anulează, acest fapt se menționează în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor întocmit de biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală”.</p>	Se acceptă
24.2	<p>Guvernul</p> <p>Cu referire la art. 27 alin. (4), se atrage atenția asupra faptului că acesta nu explică modalitatea de menționare în procesul-verbal al BESV pentru votul prin corespondență, luând în considerare faptul că, pe de o parte, birourile electorale ar presupune echipe separate pentru votul <i>in personam</i> și pentru cel prin corespondență, iar pe de altă parte, la art. 29 alin. (2) din proiect se stabilește că exprimarea votului la o secție de votare se menționează în listele electorale (și nu în procesul-verbal).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Cazul respectiv va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor întocmit de biroul electoral al secției de votare pentru votul prin corespondență.</p>
25.	<p>Articolul 28. Asigurarea securității procesului de votare prin corespondență</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 28:</p>

<p>(1) În ziua de joi înainte de ziua alegerilor, după orele 18.00 ora locală a țării gazdă, sau după caz, orele 20.00 ora locală a țării gazdă, președintele biroului electoral al secției de votare prin corespondență, în prezența a cel puțin jumătate dintre membrii biroului, asigură numărarea plicurilor cu buletinele de vot prin corespondență recepționate de către birou. În baza evidenței plicurilor, se fac mențiunile despre plicurile exterioare primite în lista electorală la rubrica notă prin indicarea datei și orei recepționării plicului. Această informație este introdusă și în SIAS „Alegeri”, fapt care confirmă recepționarea buletinului de vot. Plicurile exterioare se păstrează în urne de vot sigilate în incinta secției de votare până la numărarea acestora.</p> <p>(2) În situația alegătorilor cărora le-a fost expediat plicul cu buletin de vot și plicul exterior nu a fost recepționat la retur până la finalizarea termenului de primire a plicurilor exterioare, biroul electoral al secției de votare notifică alegătorul despre acest fapt, prin mesaj electronic expediat la adresa de contact indicată de alegător. Notificarea se echivalează cu declararea buletinului de vot expediat de birou drept anulat. <i>Alegătorul corespunzător este exclus din lista electorală pentru votare prin corespondență și este în drept să își realizeze dreptul electoral la secția de votare unde este arondat în lista electorală de bază sau dacă se află peste hotarele țării, la oricare secție de votare constituită peste hotarele țării cu realizarea aspectelor indicate la alin. (4) art. 27 din lege.</i></p> <p>(3) Biroul electoral al secției de votare asigură anunțarea publică a informației despre materialele necesare votării prin corespondență expediate în adresa alegătorilor, plicurilor exterioare recepționate, dar și celor declarate nule</p>	<ul style="list-style-type: none"> - alineatul (1) devine alineatul (2); - articolul se completează cu alineatul (1) cu următorul cuprins: <p>”(1) Recepționarea plicurilor este asigurată de funcționarii electorali ai biroului electoral al secției de votare conform orarului și metodei prestabilite și aprobate de membrii organului electoral.”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Titlul articolului se expune în următoarea redacție: ”Articolul 28. Recepționarea plicurilor și asigurarea securității procesului de votare prin corespondență” 	
<p>25.1</p>	<p>Guvernul La art. 28: 1. În alin. (1), cuvintele „ora locală a țării-gazdă” se recomandă a fi substituite cu textul „ora locală din regiunea/statul/provincia unde activează birourile electorale ale secțiilor de votare”, deoarece în SUA și Canada sunt mai multe fusuri orare (standard UTC);</p>	<p>Se acceptă</p>

		<p>2. la alin. (2), pentru precizarea aspectelor tehnice, se consideră oportună stabilirea unui termen-limită pentru notificarea persoanelor, spre exemplu, până vineri înaintea alegerilor. Propunerea survine în vederea acordării unui termen rezonabil alegătorilor pentru a se deplasa fizic la secțiile de votare. Tot aici menționăm că, potrivit art. 28 alin. (1), BESV introduc, în ziua de joi, înainte de ziua alegerilor, informațiile privind plicurile exterioare recepționate. În aceeași ordine de idei, în proiectul actului normativ nu se menționează în baza cărei informații de pe plicurile exterioare vor fi identificați alegătorii, respectându-se astfel prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.</p>	
25.2		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. La art. 28 alin. (1) de două ori, în contexte diferite, este prevăzută numărarea plicurilor. Recomandăm divizarea normei în două alineate separate.</p> <p>2. La art. 28 alin. (2) este necesar de stabilit expres în ce termen biroul electoral al secției de votare are obligația de a notifica alegătorul despre faptul că nu a recepționat plicul.</p> <p>3. Din conținutul proiectului nu este clară modalitatea/forma prin care biroul electoral al secției de votare „<i>asigură anunțarea publică a informației despre materialele necesare votării prin corespondență</i>”. Cum informația dată poate fi adusă la cunoștință alegătorilor din SUA și Canada (art. 28 alin. (3)).</p>	<p>Se acceptă de principiu</p> <p>Detaliile tehnice vor fi descrise în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală conform prevederilor alin. (2) art.4 din prezenta lege.</p>
25.3		<p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>La art. 28 alin. (3) se recomandă reformularea normei propuse și stabilirea clară a sursei de publicare a informației despre materialele necesare votării</p>	<p>Se acceptă de principiu</p> <p>Detaliile tehnice vor fi descrise în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală conform prevederilor alin. (2) art.4 din prezenta lege.</p>
25.4		<p><u>Comisia Electorală Centrală</u></p> <p>Propunem la art. 28 alin. (2) să fie exclus textul „Alegătorul corespunzător este exclus din lista electorală pentru votare prin corespondență și este în drept să își realizeze dreptul electoral la secția de votare unde este arondat în lista electorală de bază sau dacă se află peste hotarele țării, la oricare secție de votare constituită peste hotare țării, cu realizarea aspectelor indicate la alin. (4) art. 27 din lege” și să fie substituit cu următorul text „Alegătorul corespunzător este exclus din lista electorală pentru votare prin corespondență și este în drept să își realizeze dreptul electoral la secția de votare în raza căreia își are domiciliul sau reședința temporară, în condițiile art. 78 alin. (2) din Codul electoral, sau dacă se află peste hotarele țării, la oricare secție de votare constituită peste hotarele țării cu realizarea aspectelor indicate la alin. (4) art. 27 din lege.”</p>	<p>Se acceptă</p>

<p>26. Articolul 29. Numărarea și totalizarea voturilor de către biroul electoral al secției de votare</p> <p>(1) În ziua de duminică, după închiderea secțiilor de votare din țara respectivă, președintele biroului electoral al secției de votare prin corespondență declară votarea încheiată și dispune închiderea secției de votare. Biroul electoral al secției de votare începe numărarea voturilor.</p> <p>(2) Înainte de a începe numărarea voturilor, membrii biroului electoral al secției de votare verifică în SIAS „Alegeri” dacă sunt atestate cazuri în care alegătorii care au votat prin corespondență și-au exprimat votul la vreo secție de votare, făcând mențiunile corespunzătoare în listele electorale.</p> <p>(3) Membrii biroului electoral al secției de votare verifică integritatea sigiliilor de pe urnele de vot și asigură sigilarea urnelor de vot în care vor fi plasate plicurile interioare.</p> <p>(4) După desigilarea urnelor cu plicurile exterioare, acestea se numără și se exclud din procesul de numărare plicurile expediate de către alegătorii care și-au realizat dreptul de vot la secția de votare. Aceste plicuri sunt sigilate separat fără a mai fi desigilate și se consideră buletine anulate.</p> <p>(5) Deschiderea și verificarea conținutului plicurilor exterioare are loc conform următoarelor proceduri:</p> <p>a) după deschiderea plicului exterior se verifică dacă plicul interior este sigilat corespunzător. În cazul în care plicul interior nu este sigilat corespunzător, acesta este declarat nevalabil și este împachetat și sigilat separat cu alte plicuri similare. După extragerea plicurilor interioare depersonalizate, plicurile exterioare personalizate sunt numărate, împachetate și sigilate separat;</p> <p>b) dacă plicul interior depersonalizat este sigilat corespunzător, se introduce în urna de vot sigilată, asigurându-se amestecarea și numărarea acestor plicuri;</p> <p>c) se deschide urna de vot cu plicurile interioare depersonalizate și se verifică conținutul fiecărui plic în parte. Verificarea se face de către un membru al</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 29:</p> <p>- alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>”(1) Biroul electoral al secției de votare prin corespondență începe numărarea voturilor în ziua de duminică, după închiderea tuturor secțiilor de votare.”</p> <p>- la alineatul (5) literele a) și c) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”a) după verificarea integrității și deschiderea plicului exterior se verifică dacă plicul interior este sigilat corespunzător și dacă este anexată blancheta completată și semnată a declarației privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret. În cazul în care plicul interior nu este sigilat corespunzător, deteriorat în așa fel încât nu este asigurat secretul votului, lipsește sigiliul autocolant sau nu este atașată blancheta declarației privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret, acesta nu se mai desigilează este declarat nevalabil și este împachetat și sigilat separat cu alte plicuri similare. După verificarea integrității și extragerea plicurilor interioare depersonalizate, plicurile exterioare personalizate și declarațiile sunt numărate, împachetate și sigilate separat;</p> <p>c) se deschide urna de vot cu plicurile interioare depersonalizate și se verifică conținutul fiecărui plic în parte. Verificarea se face de către un membru al biroului electoral al secției de votare prin urmărirea dacă în plic este doar un singur buletin de vot pentru același tip de scrutin. În cazul în care în plic se atestă blancheta declarației privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret, mai mult decât un buletin de vot pentru același tip de scrutin, acestea sunt declarate nevalabile, fiind împachetate și sigilate separat împreună cu plicul sau plicurile. Faptul dat este consemnat în procesul-verbal al biroului electoral.”;</p> <p>- alineatul (5) se completează cu o nouă literă e) cu următorul cuprins:</p> <p>” e) pentru a asigura secretul votului a buletinelor de vot din plicurile personalizate anulate acestea se vor depersonaliza și număra separat.”</p> <p>Avizul CEC: La alin. (4) textul „, fără a mai fi desigilate.”, se exclude <i>Norma după modificare:</i> „(4) După desigilarea urnelor cu plicurile exterioare, acestea se numără. Plicurile expediate de către alegătorii care și-au exercitat dreptul de vot la secția de votare se exclud. Aceste plicuri sunt sigilate separat și se consideră anulate.” La alin. (5) lit. a), textul „nu se mai desigilează.”, se exclude <i>Prevederea modificată:</i> „În cazul în care plicul interior nu este sigilat corespunzător, este deteriorat în așa fel încât nu este asigurat secretul votului, lipsește eticheta de securitate sau nu este atașată blancheta declarației privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării dreptului de vot în secret, este declarat nevalabil, fiind împachetat cu alte plicuri similare, care se sigilează separat.”</p>	<p>Se acceptă cu remarcă formulată de CEC</p>
---	---	--

	<p>biroului electoral al secției de votare prin urmărirea dacă în plic este doar un singur buletin de vot pentru același tip de scrutin. În cazul în care în plic se atestă mai mult decât un buletin de vot pentru același tip de scrutin, acestea sunt declarate nevalabile, fiind împachetate și sigilate separat împreună cu plicul sau plicurile. Faptul dat este consemnat în procesul-verbal al biroului electoral.</p> <p>d) buletinele de vot extrase din plicurile interioare depersonalizate se numără conform procedurii stabilite de alin. (6) și alin. (8) art. 81 din Codul electoral nr. 325/2022.</p> <p>(6) Întocmirea procesului-verbal cu privire la rezultatele votării este realizată conform prevederilor corespunzătoare din Codul electoral nr. 325/2022</p>	<p><i>Argumentare: Pentru a nu fi legătura dintre persoana care a votat și opțiunea de vot (secretatul votului), toate plicurile exterioare urmează a fi depersonalizate (desigilate și separate de plicurile cu buletinele de vot), nu se desigilează cele depersonalizate (curate)</i></p>	
26.1		<p>Partidul Național Moldovenesc</p> <p>Propune completarea art. 29 cu un nou alineat (1¹)</p> <p>Art. 29 - Numărarea și totalizarea voturilor</p> <p>(1) Se introduce un nou alineat (1¹): "Procedurile de numărare a voturilor vor include verificări ale autenticității plicurilor și buletinelor de vot, cu participarea observatorilor independenți și audituri post-vot pentru a asigura integritatea procesului electoral."</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Articolul 15 alineatul (2) din proiectul de lege prevede că, la toate operațiunile efectuate de către birourile electorale pot asista persoanele autorizate.</p> <p>Persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale sunt funcționarii electorali, operatorii Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentanții concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observatorii acreditați de organele electorale și, după caz, interpreții acestora, precum și jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de Comisia Electorală Centrală (art. 1 din Codul electoral nr. 325/2022)</p>
26.2		<p> Direcția generală juridică</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>1. La art. 29 alin. (1) propunem substituirea textului „după închiderea secțiilor de votare din țara respectivă” cu textul „după expirarea timpului rezervat votării”. Totodată, atragem atenția că în state precum SUA și Canada sunt mai multe fusuri orare, prin urmare secțiile de votare se închid la ore diferite.</p> <p>2. Cu referire la prevederile art. 29 alin. (3) apare întrebare: ce acțiuni procedurale se întreprind în cazul în care în procesul de verificare a integrității sigiliilor de pe urnele de vot au fost depistate anumite nereguli?</p> <p>3. Nu este clar ce se are în vedere prin textul „asigurându-se amestecarea și numărarea acestor plicuri” de la art. 29 alin. (5) lit. b).</p> <p>4. Considerăm injust ca după deschiderea urnei de vot verificarea conținutului fiecărui plic în parte să fie efectuată doar „de către un membru al biroului electoral al secției de votare”, art. 29 alin. (5) lit. c), fără a fi prezente și alte persoane cointeresate în exercitarea corectă și obiectivă a procesului de numărare a voturilor. Recomandăm completarea normei citate cu prevederi prin care să fie stabilită obligația de a deschide și verifica plicurile în prezența mai multor „funcționari electorali din cadrul biroului și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale”.</p> <p>5. Un alt aspect important care necesită a fi specificat în conținutul articolului dat este ca la numărare biroul electoral se asigură cu mese suficiente pentru ca toate plicurile și buletinele extrase din urne să se numere într-un singur loc, în văzul tuturor membrilor biroului electoral al secției de votare și al celor prezenți.</p>	Redacția articolului 29 alineatul (1) a fost revizuită.
27.	<p>Articolul 30. Buletinele de vot nevalabile</p> <p>(1) Pe lângă situațiile prevăzute la art. 82 din Codul electoral nr. 325/2022 se declară nevalabile buletinele de vot dacă:</p> <p>a) se găsesc două sau mai multe buletine de vot pentru același tip de scrutin în plicul interior;</p> <p>b) nu a fost aplicat sigiliul autocolant „Votat” în nici un cerc din nici un patruleter al buletinului de vot;</p> <p>c) este indicat sau scris numele alegătorului, fapt care este echivalent cu încălcarea votului secret;</p> <p>d) pe buletinul de vot sunt aplicate mai multe sigilii autocolante „Votat”.</p> <p>(2) Președintele biroului electoral al secției de votare oferă tuturor membrilor biroului și persoanelor autorizate dreptul să asiste la operațiunile electorale și posibilitatea de a examina buletinul de vot care urmează a fi declarat nevalabil.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 30 alineatul (1) literele b) și d) vor avea următorul cuprins:</p> <p>”b) nu a fost aplicat cu pixul semnul care confirmă opțiunea pentru un candidat în nici un cerc din nici un patruleter al buletinului de vot;</p> <p>d) pe buletinul de vot sunt aplicate mai multe semne cu pixul care nu permit biroului identificarea opțiunii alegătorului.”</p>	Se acceptă

	(3) Dacă membrii biroului electoral al secției de votare au îndoieți în privința valabilității buletinului de vot, problema se soluționează prin vot, iar rezultatul votării se consemnează în procesul-verbal al ședinței biroului electoral al secției de votare.		
27.1		<p>Deputat Gaik VARTANEAN</p> <p>La art. 30 din proiect se introduc următoarele modificări: lit. c) se exclude; lit. d) se completează cu cuvintele „astfel încât nu este clară opțiunea alegătorului”.</p> <p><i>Argumentare:</i> Modificările se impun în spiritul și în corespundere cu prevederile de la art. 82 din Codul electoral nr. 325/2022, or faptul că o persoană necunoscută a aplicat un nume pe buletin nicidecum nu poate aduce la nevalidarea acestuia. Corespunzător, se va aplica aceeași regulă ca în cazul procedurii de vot la secția de votare. În caz contrar, temeiul în cauză poate aduce la nevalidarea absolut neîntemeiată a unui număr semnificativ de voturi, ceea ce va zădărnici întregul proiect-pilot.</p> <p>Adițional, nu poate fi reținut în calitate de temei de nevalidare a votului și simplul fapt de aplicare a mai multor sigilii autocolante pe buletin, or, în cazuri similare prevăzute la art. 82 alin. (1) lit. f) din Codul electoral nr. 325/2022 este important ca opțiunea alegătorului să fie clară.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>La alin. (1) lit. d) se expune conform punctului 27 din sinteză</p>
27.2		<p> Direcția generală juridică</p> <p>Prevederile art. 30 alin. (2) și (3) reproduc în tocmai norma de la art. 82 din Codul electoral nr. 325/2022, la care autorii fac trimitere în primul alineat al articolului dat din proiect. Întru evitarea tautologiilor juridice recomandăm revizuirea conținutului art. 30.</p>	<p>Se acceptă</p>
28.	<p>Articolul 32. Centralizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală</p> <p>După primirea proceselor-verbale și a rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare cu rezultatele numărării voturilor, consiliul electoral de circumscripție centralizează rezultatele votării în corespundere cu art. 84 din Codul electoral nr. 325/2022, iar Comisia Electorală Centrală conform art. 85 din Codul electoral nr. 325/2022.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>La articolul 32 după cuvintele: "rezultatele votării" se completează cu cuvintele: "prin corespondență".</p>	<p>Se acceptă</p>
29.	<p>Articolul 34. Al doilea tur de scrutin sau votarea repetată. Prevederi speciale.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 34 va avea următorul cuprins:</p>	<p>Se acceptă cu remarcă formulată de CEC referitoare la alin. (3)</p>

	<p>(1) În cazul stabilirii celui de-al doilea tur de scrutin sau a votării repetate, buletinul de vot se expediază în format electronic alegătorului la adresa indicată în cererea de înregistrare pentru exercitarea votului prin corespondență cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. Alegătorul tipărește de sine stătător buletinul de vot și urmează instrucțiunile recepționate în plicul cu materialele electorale. Autenticitatea buletinului de vot pentru turul al doilea de scrutin este asigurată prin intermediul sigiliului autocolant.</p> <p>(2) Plicurile exterioare sunt expediate de alegător în timp util după recepționarea versiunii electronice a buletinului de vot. Buletinele de vot urmează a fi recepționate de către biroul electoral cel târziu în ziua de joi înainte de ziua votării.</p>	<p>” Articolul 34. Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale.</p> <p>(1) În cazul stabilirii celui de-al doilea tur de scrutin votarea prin corespondență începe după anunțarea rezultatelor preliminare de către Comisia Electorală Centrală și se încheie odată cu recepționarea plicurilor cu buletine de vot recepționate până la ora 18.00 ora locală a țării gazdă, a zilei de joi înainte de ziua alegerilor în cadrul turului II de scrutin.</p> <p>(2) Plicurile exterioare sunt expediate de alegător în timp util așa încât să fie recepționate de către biroul electoral cel târziu în ziua de joi înainte de ziua votării la cel de-al doilea tur de scrutin.</p> <p>(3) Votarea repetată nu este asigurată prin intermediul votului prin corespondență.</p> <p>Avizul CEC: <i>Se propune excluderea alin. (3) de la art. 32 și instituirea normei într-un articol separat în proiectul de lege după logica juridică a prevederilor. Conținutul normei nu se încadrează în obiectul de reglementare a articolului.</i></p>	
29.1		<p> Direcția generală juridică</p> <p>1. La prevederile art. 34 alin. (1) reiterăm obiecția expusă la pct. 16.1 din prezentul aviz.</p> <p>2. Întru asigurarea preciziei și clarității normei la art. 34 alin. (2) din proiect cuvintele „<i>timp util</i>” se vor substitui printr-un termen definit expres.</p> <p>3. Prevederile art. 34 alin. (2) urmează a fi corelate cu norma art. 25 alin. (2) din prezentul proiect de lege. Tot aici, atragem atenția la exigențele art. 54 alin. (1) lit. g) din legea nr. 100/2017.</p>	<p>Articolul 34 urmează a fi expus în redacție nouă. A se vedea pct. 29 din Sinteză.</p>
29.2		<p>Partidul Național Moldovenesc <i>(urmărire a consultărilor publice a proiectului)</i></p> <p>Propune completarea proiectului cu articole noi articol art. 34¹ și 35¹</p> <p>Art. 34¹ - Securitatea și confidențialitatea datelor "Comisia Electorală Centrală implementează măsuri de securitate cibernetică pentru protejarea datelor personale ale alegătorilor și asigurarea confidențialității votului. Orice încălcare a securității datelor atrage răspundere conform legislației naționale în vigoare."</p> <p>Art. 35¹ - Centrul de suport pentru alegători "Se înființează un centru de suport pentru alegători, disponibil prin telefon și email, pentru a oferi asistență legată de procesul de votare prin corespondență, soluționarea problemelor și răspunderea la întrebări, asigurând astfel accesibilitatea procesului electoral pentru toți cetățenii."</p>	<p>Se acceptă de principiu prin completarea art. 15 din proiect.</p>

<p>30.</p>	<p>Articolul 36. Dispoziții finale și tranzitorii</p> <p>(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.</p> <p>(2) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va adopta actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea pilotării votului prin corespondență.</p> <p>(3) Guvernul va asigura acoperirea cheltuielilor necesare pilotării votului prin corespondență și va propune modificările corespunzătoare la legea bugetului de stat.</p> <p>(4) Rezultatele pilotării votului prin corespondență produc efecte juridice și au aceeași valoare juridică ca și rezultatele votului exercitat în secția de votare.</p> <p>(5) Comisia Electorală Centrală din oficiu sau la propunerea Consiliului electoral de circumscriptie va declara nule/invalida rezultatele votării în secția/secțiile de votare pentru votul prin corespondență în cazul constatării circumstanțelor obiective de comitere a fraudelor electorale.</p> <p>(6) După finalizarea pilotării votului prin corespondență, în termen de 3 luni, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta Parlamentului un raport. În baza acestui raport privind pilotarea votului prin corespondență va fi analizată oportunitatea aplicării acestuia cu titlu permanent, cu operarea modificărilor corespunzătoare la Codul electoral.</p>	<p>Grup deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Articolul 36 va avea următorul cuprins:</p> <p>" Articolul 36. Dispoziții finale și tranzitorii.</p> <p>(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.</p> <p>(2) Metoda alternativă de vot prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se va aplica cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda. În cazul desfășurării unui referendum republican în aceeași zi cu alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, metoda alternativă de vot prin corespondență la fel va fi aplicată.</p> <p>(3) Guvernul în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi:</p> <p>a) va asigura acoperirea cheltuielilor necesare pilotării votului prin corespondență și va propune modificările corespunzătoare la legea bugetului de stat;</p> <p>b) va propune Parlamentului modificarea cadrului normativ în vederea implementării prezentei legi;</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va adopta actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea implementării votului prin corespondență.</p> <p>(5) Rezultatele pilotării votului prin corespondență produc efecte juridice și au aceeași valoare juridică ca și rezultatele votului exercitat în secția de votare.</p> <p>(6) Comisia Electorală Centrală motivat va propune declararea nulității sau invalidării rezultatelor votării în secția/secțiile de votare pentru votul prin corespondență în cazul constatării circumstanțelor obiective de comitere a fraudelor electorale.</p> <p>(7) După finalizarea implementării parțiale a votului prin corespondență, în termen de 3 luni, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta Parlamentului un raport privind implementarea acestei metode alternative și va propune aplicarea acestuia cu titlu permanent și operarea modificărilor corespunzătoare la Codul electoral.</p> <p><i>Aviz CEC: La pct. 28 din amendament ce vizează art. 36 alin. (3) lit. a) și alin. (5), propunem substituirea cuvântului „pilotării” cu cuvântul „implementării”. Având în vedere, că Curtea Constituțională confirmă legalitatea alegerilor parlamentare și prezidențiale, considerăm judicios completarea art. 36 alin. (6) după cum urmează, după cuvintele „va propune” se completează cu textul „Curții Constituționale”, în rest, textul rămâne neschimbat</i></p> <p><i>Art. 36 alin. (7) propunem să fie expus într-o redacție nouă: „După finalizarea implementării parțiale a votului prin corespondență, Comisia Electorală Centrală în termen de 3 luni va elabora și va prezenta Parlamentului un raport privind implementarea acestei metode alternative de vot, conținând propuneri și prevederi privind aplicabilitatea acesteia cu titlu permanent, cu înaintarea ulterioară a modificărilor corespunzătoare la Codul electoral”</i></p>	<p>Se acceptă</p> <p>Articolul 36. Dispoziții finale și tranzitorii.</p> <p>(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.</p> <p>(2) Metoda alternativă de vot prin corespondență la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se va aplica cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, Regatului Norvegiei, Regatului Suediei, Republicii Finlanda și Republicii Islanda. În cazul desfășurării unui referendum republican în aceeași zi cu alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, metoda alternativă de vot prin corespondență la fel va fi aplicată</p> <p>(3) Rezultatele implementării votului prin corespondență produc efecte juridice și au aceeași valoare juridică ca și rezultatele votului exercitat în secția de votare.</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală motivat va propune Curții Constituționale declararea nulității sau invalidării rezultatelor votării în secția/secțiile de votare pentru votul prin corespondență în cazul constatării circumstanțelor obiective de comitere a fraudelor electorale.</p> <p>(5) După finalizarea implementării parțiale a votului prin corespondență, Comisia</p>
-------------------	--	--	---

			<p>Electorală Centrală în termen de 3 luni va elabora și va prezenta Parlamentului un raport privind implementarea acestei metode alternative de vot, care va cuprinde propuneri și prevederi privind aplicabilitatea acestuia cu titlu permanent, cu înaintarea ulterioară a modificărilor corespunzătoare la Codul electoral.</p> <p>(6) Guvernul în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi: a) va propune Parlamentului modificarea cadrului normativ în vederea implementării prezentei legi; b) va aproba actele normative în vederea implementării prezentei legi.</p> <p>(7) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi: a) va aproba actele normative necesare pentru implementarea parțială a votului prin corespondență; b) va solicita Guvernului mijloace financiare, destinate alegerilor, în scopul acoperirii cheltuielilor necesare implementării parțiale a votului prin corespondență;</p>
30.1		<p><u>Guvernul</u> Art. 36 alin. (3) propunem a fi exclus, deoarece ar fi în dezacord cu norma art.16 alin. (1) din proiect.</p> <p>Totodată, se va ține cont de calculele prezentate de Comisia Electorală Centrală, atașate la prezentul Aviz, și de necesitatea asigurării resurselor necesare procesului electoral în contextul implicării complexe a personalului Ministerului Afacerilor Externe și a misiunilor diplomatice.</p>	<p>Norma art. 36 alin. (3) din proiect a fost revizuită (se vedea pct. 30 din Sinteza).</p> <p>Totodată menționăm că în Avizul său (HG nr. 214/ 2024) Guvernul a comunicat susținerea proiectului</p>

			de lege, cu unele propuneri de îmbunătățire.
30.2		<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. În ceea ce privește termenul de intrare în vigoare a proiectului de lege stabilit la art. 36 alin. (1) remarcăm norma art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 unde este stabilit că „<i>actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării</i>”. În cazul când, se propune o altă dată de intrare în vigoare, cu excepția de la alin. (2) și (3) al aceluiași articol, autorii urmează să argumenteze în nota informativă necesitatea urgentării.</p> <p>2. Prevederile art. 36 alin. (3) contravin prevederilor art. 16 alin. (1) unde este prevăzut că „<i>cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea votului prin corespondență se suportă de la bugetul de stat, în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală</i>”.</p>	<p>Se acceptă. Norma art. 36 (2) a fost revizuită. A se vedea pct. 30 din prezenta Sinteza.</p>
30.3		<p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>Recomandare: Reexaminarea normei art. 36 (5) astfel încât să fie excluse oportunitățile de manifestare a comportamentului discreționar de către responsabilii de aplicare a prevederilor propuse</p>	<p>Se acceptă. Norma a fost revizuită.</p>
30.4		<p><u>Partidul Național Moldovenesc</u></p> <p>Capacitatea limitată de a combate și sancționa fraudele electorale (Art. 36): Dispozițiile finale și tranzitorii oferă Comisiei Electorale Centrale puterea de a declara nule voturile în caz de fraudă, dar nu detalizează mecanismele specifice de detectare și combatere a acestor fraude, ceea ce ar putea limita eficacitatea măsurilor preventive și corective.</p> <p>Propunere: Art. 36 - Dispoziții finale și tranzitorii La finalul alineatului (2) se adaugă: "Actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea votului prin corespondență vor include clauze care permit ajustarea rapidă a procedurilor în cazul apariției unor situații neprevăzute sau schimbări tehnologice." Completarea cu un articol nou: Art. 36¹ - Evaluarea și raportarea procesului "După fiecare etapă de pilotare, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta public un raport detaliat, care include evaluarea participării, provocările întâmpinate și recomandările pentru îmbunătățiri."</p>	<p>Se acceptă de principiu</p> <p>Detaliile tehnice vor fi descrise în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală conform prevederilor alin. (2) art.4 din prezenta lege.</p> <p>După finalizarea implementării parțiale a votului prin corespondență, în termen de 3 luni, Comisia Electorală Centrală va elabora și va prezenta Parlamentului un raport. În baza acestui raport privind pilotarea votului prin corespondență va fi analizată oportunitatea aplicării acestuia cu titlu permanent, cu operarea modificărilor</p>

			corespunzătoare la Codul electoral.
31.	Recomandări cu caracter general:	<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>Obiectăm lipsa în conținutul proiectului de lege a prevederilor prin care să fie reglementate aspectele legate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - declarația pe propria răspundere a alegătorului privind exercitarea în mod liber, direct și secret a dreptului de vot, datată și semnată olograf, cu indicarea în conținutul declarației tipul și data scrutinului; - procedurile/dreptul subiecții interesați din cadrul exercițiului electoral de a contesta deciziile organelor electorale, modul de formare și componența birourilor electorale pentru votul prin corespondență, precum și alte operațiuni efectuate de biroul electoral pentru votul prin corespondență; - exercitarea votului prin corespondență de către persoanele cu dezabilități (nevăzători); - procedurile de asigurarea a securității votului sunt descrise într-un mod ambiguu; - nu există dispoziții care să prevadă sancțiuni sau alte forme de răspundere pentru încălcarea normelor referitoare la votul prin corespondență 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Proiectul a fost revizuit și conține norme privind declarația privind abținerea de la votarea multiplă și confirmarea exercitării votului în secret.</p> <p>Regulile generale de ale Codului electoral nr.325/2022 sunt aplicabile procesului de vot prin corespondență. Aspectele tehnice necesare punerii în aplicare a legii vor fi dezvoltate de Comisia Electorală Centrală în regulamentul aprobat conform alin. (2) art. 4 din prezenta lege.</p>
32.		<p><u>. Asociația Promo LEX (Nr 53 din 06. 03.2024)</u></p> <p>1. Asociația Promo-LEX consideră că, introducerea votului prin corespondență ar respecta atât principiile votului universal, egal, secret și direct, cât și prevederile constituționale dacă această măsură va fi disponibilă tuturor alegătorilor aflați peste hotare.</p> <p>2. Considerăm necesară completarea proiectului de lege cu prevederi care ar asigura: a) sesizarea facilă a organelor de drept dar și a celor electorale despre eventuale încălcări ale acestor principii, b) soluționarea eficientă a unor astfel de sesizări, și c) aplicarea unor sancțiuni mai aspre pentru încălcarea principiilor sus numite, în cazul votului prin corespondență.</p> <p>3. Cu privire la încălcarea principiului stabilității legislației electorale, dacă în proiectul de lege se va insista în continuare pe completarea sistemului organelor electorale cu organe electorale inferioare care nu sunt prevăzute de Codul electoral. Potrivit art. 11 din Cod, "sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale sau a organelor electorale nu pot fi modificate decât cu cel puțin un an înainte de scrutinul național".</p> <p>4. Observăm că, proiectul de lege organică derogă de la un șir de prevederi ale Codului electoral. De exemplu, este stabilit un nou tip de listă electorală, care nu este prevăzută de cadrul legal și normativ, sau tipărirea buletinelor de vot de către alegători în contextul celui de al doilea tur de scrutin. Pe de o parte, este vorba de o lege „ad-hoc” de pilotare, care pare a fi valabilă doar pentru alegerile prezidențiale din toamna 2024. Totuși, considerăm că existența unor prevederi diferite care vor reglementa același scrutin poate provoca neclarități printre funcționarii electorali și ceilalți participanți la proces cu privire la claritatea și previzibilitatea procesului electoral. Solicităm autorităților să explice și să reglementeze univoc neclaritățile și ambiguitățile legislative care pun sub semnul întrebării stabilitatea procedurilor electorale.</p>	<p>Se acceptă de principiu</p> <p>Modificările operate în proiect, în mare parte, răspund recomandărilor formulate.</p>

		<p>5. Privind constituirea de organe electorale inferioare dedicate votului prin corespondență. Recomandăm autorilor să analizeze oportunitatea renunțării la ideea de constituire a unor organe electorale inferioare separate în procesul de pilotare.</p> <p>6. Legea nu prevede modul în care alegătorul care a votat prin corespondență este informat despre parcursul/traseul votului său pe tot parcursul procesului. Considerăm că norma legală trebuie să stabilească mecanisme de informare a alegătorului despre parcursul votului său la etapele în care sunt implicate organele electorale. Potrivit normelor în vigoare, alegătorul este notificat doar la etapa finală când biroul electoral care nu a recepționat la retur, până la finalizarea termenului de primire a plicurilor exterioare, anunță despre aceasta prin mesaj electronic expediat la adresa de contact indicată de alegător. Notificarea se echivalează cu declararea buletinului de vot expediat de birou drept anulat.</p> <p>7. Legea nu reglementează în mod expres accesul observatorilor la toate procedurile electorale aferente exercitării votului prin corespondență. Nu este vorba doar despre monitorizarea procedurilor din cadrul secțiilor de votare, ci despre asigurarea accesului la toate etapele procesului, de la înregistrarea pentru exercitarea votului prin corespondență până la numărarea și centralizarea rezultatelor.</p> <p>8. Legea nu prevede sancțiuni exprese pentru eventualele situații de fraudare a votului prin corespondență. Suntem de părere că legea trebuie să prevadă măsuri suficient de descurajante pentru a împiedica fenomene de genul: exercitarea presiunilor asupra alegătorului pentru a-l face să voteze pentru un candidat anume sau să nu voteze, indicarea unor date eronate în procesul de înregistrare etc.</p> <p>Asociația Promo-LEX (Nr. 64 din 10.04.2024)</p> <p>În urma participării la consultările publice și examinării amendamentelor asupra proiectului de lege privind pilotarea/implementarea parțială a votului prin corespondență, Asociația Promo-LEX propune următoarele:</p> <p>1. Excluderea calificativului „pretabilă” cu referire la înregistrarea pentru votul prin corespondență. Recomandăm utilizarea sintagmei „înregistrarea pentru votul prin corespondență”.</p> <p>2. Existența unor neclarități privind aplicabilitatea criteriilor în bază cărora urmează de stabilit statele unde se va implementa votul prin corespondență (art. 7).</p> <p>- Reiterăm poziția de principiu a Asociației Promo-LEX cu privire la necesitatea implementării „universale” a votului prin corespondență. În același timp, Promo-LEX apreciază în mod pozitiv faptul că, proiectul de lege urmează a fi completat cu unele amendamente care vor include criterii obiective în baza cărora urmează a fi stabilită ulterior lista țărilor în care va fi pilotat votul prin corespondență.</p> <p>- Asociația Promo-LEX recomandă, de principiu, păstrarea criteriilor și utilizarea acestora pentru lărgirea ariei geografice de pilotare/implementare a votului prin corespondență. Suntem de părere că numărul statelor poate și trebuie să fie majorat.</p> <p>3. De clarificat cu utilizarea noțiunii de „sigilii autocolante”. La anumite articole se propune de a exclude (de exemplu, art. 16), iar la altele de a include (art. 17). Recomandăm de specificat despre care sigilii este vorba, cele „pentru a vota” sau cele „pentru sigilarea plicurilor”.</p> <p>4. Recomandăm includerea unui articol separat care ar reglementa specificul observării procedurii de organizare și implementare a votului prin corespondență.</p>	
33.		<p>Grup de deputați VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024</p> <p>Proiectul se completează cu două articole noi cu următorul cuprins:</p>	Se acceptă în următoarea redacție:

		<p>„Art. II. – Articolul 49 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15) cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la alin (4) cuvintele: ”sau scoaterea neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare” se exclude. - articolul se completează cu un alineat nou, alin. (5) cu următorul conținut: “(5) Scoaterea buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare sau transmiterea buletinului către terți, se sancționează cu amendă de la 30 la 120 de unități convenționale.” 	<p>I. Articolul 49 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15) cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează: la alin (4) textul: ”sau scoaterea neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare” se exclude;</p> <p>în sancțiune textul: ”de la 6 la 50” se substituie cu textul ”de la 12 la 30”</p> <p>articolul se completează cu alin. (5) cu următorul cuprins: “(5) Scoaterea neautorizată a buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare sau transmiterea de către alegător a buletinului de vot unei terțe persoane, se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale.” <i>Norma urmează a fi integrată în proiectul legii cu respectarea rigorilor tehnicii legislative.</i></p>
34.		<p>Grup de deputati VIG nr.01/03-54 din 09.04.2024 Proiectul se completează cu două articole noi cu următorul cuprins:</p> <p>Art. III – Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770) cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - după noțiunea „funcționar electoral” se introduce noțiunea „grup civic”, cu următorul cuprins: „grup civic – grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile prezentului cod, în vederea participării la campania electorală pentru referendum;” - la noțiunea ”<i>participant la referendum</i>”, după textul „partid politic, bloc electoral,” se introduce textul „ grup civic,”. <p>2. La articolul 36 alineatul (2) se va completa cu următorul enunț: ” În cazul încetării înainte de termen a mandatului președintelui și secretarului Consiliului Electoral Central al</p>	<p>Se acceptă parțial după cum urmează:</p> <p>I. Codul electoral al Republicii Moldova nr. 325/2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 426–427, art. 770) cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:</p> <p>1.La articolul 36 alineatul (2) se va completa cu următorul enunț: ” În cazul încetării înainte de termen a mandatului președintelui și secretarului Consiliului Electoral Central al Găgăuziei și până la</p>

Găgăuziei și până la ocuparea funcției de către o altă persoană, asigurarea interimatului, precum și încetarea acestuia se dispun prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.”

3. La articolul 73 alineatul (5) va avea următorul cuprins:

” (5) În cazul referendumurilor, buletinul de vot conține textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului, iar în dreapta textului se plasează, pe orizontală, două patruletate cu cuvintele „PENTRU” și „ÎMPOTRIVĂ”.

4. La articolul 81:

- la alineatul (6) ultimul enunț va avea următorul cuprins: ”Pe mesele destinate numărării voturilor se aranjează fanioanele cu denumirea sau numele concurenților electorali, iar în cazul referendumurilor – cu înscrierea opțiunilor „PENTRU” și „ÎMPOTRIVĂ”.
- la alineatul (7) cuvintele: ”sau, în cazul referendumului, cele exprimate pentru opțiunile „DA” sau „NU”” se substituie cu cuvintele: ” sau, în cazul referendumului, cele exprimate pentru opțiunile „PENTRU” sau „ÎMPOTRIVĂ”.

5. La articolul 90 alineatul (16) va avea următorul cuprins:

”(16) În campania electorală, Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării. În termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de monitorizare a zilelor de sâmbătă și duminică, când agitația electorală este interzisă. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de bilanț sunt plasate pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului, cel târziu a doua zi după prezentarea publică.

6. La articolul 200:

- la alineatul (2) litera b) va avea următorul cuprins:

”b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „PENTRU” sau „ÎMPOTRIVĂ”;

- alineatul (3) se completează cu următorul enunț: „Înregistrarea grupurilor civice se efectuează în condiții similare pentru constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă prevăzute la articolele 191-192.”;

- alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, examinează cererea și documentele anexate, după care adoptă o hotărâre cu privire la înregistrarea în calitate de participant la referendumul republican sau cu privire la refuzul motivat de înregistrare. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.”

7. La articolul 203 alineatul (2) ultimul enunț va avea următorul cuprins: ” În dreapta textului întrebării sau a proiectului de lege se plasează pe orizontală două patruletate cu cuvintele „PENTRU” și „ÎMPOTRIVĂ”, iar sub acestea – două cercuri.”

ocuparea funcției de către o altă persoană, asigurarea interimatului, precum și încetarea acestuia se dispun prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.”

2. La articolul 90 alineatul (16) va avea următorul cuprins:

”(16) În campania electorală, Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării. În termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de monitorizare a zilelor de sâmbătă și duminică, când agitația electorală este interzisă. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de bilanț sunt plasate pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului, cel târziu a doua zi după prezentarea publică.

3. Nu se acceptă pct. 1 și 9 din amendament care prevăd introducerea la art. 1 și 206 din Codul electoral a entității „grup civic” ca participant la referendum.

Decizia este motivată în baza Avizului negativ al CEC

4. Nu se acceptă propunerile care prevăd modificarea art. 73 alin. (5), art. 81 alin. (6-7), art. 200, 203, 204, 206, art. 234 alin. (2), art. 235 și art. 237 alin. (2), prin care se propune înlocuirea opțiunilor de răspuns „Da” și „Nu” cu opțiunea „Pentru” și „Împotriva” în cadrul referendumului.

Argumentare: Avizul negativ al CEC.

	<p>8. La articolul 204 alineatul (2) va avea următorul cuprins: “(2) Alegătorul completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patruleterul în care este înscris cuvântul „PENTRU” sau „ÎMPOTRIVĂ”, exprimându-și astfel opțiunea.”</p> <p>9. La articolul 206 alineatul (2) va avea următorul cuprins: “(2) În procesul-verbal privind rezultatele referendumului republican se indică separat numărul de voturi „PENTRU” și numărul de voturi „ÎMPOTRIVĂ”.”</p> <p>10. La articolul 231: - alineatul (2) litera b) va avea următorul cuprins: ”b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul local: „PENTRU” sau „ÎMPOTRIVĂ”; - după alineatul (2) se introduce alineatul (2¹), cu următorul cuprins: „(2¹) Înregistrarea blocurilor electorale se efectuează în condițiile art. 64. Înregistrarea grupurilor civice se efectuează în condiții similare pentru constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă prevăzute la art.221.” - alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins: „(3) Particularitățile înregistrării participanților la referendum se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. (4) Consiliul electoral, în termen de 3 zile, examinează cererea și documentele anexate, după care adoptă o hotărâre cu privire la înregistrarea în calitate de participant la referendumul local sau cu privire la refuzul motivat de înregistrare. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.”</p> <p>11. La articolul 234 alineatul (2), ultimul enunț va avea următorul cuprins: “În dreapta textului se plasează pe orizontală două patruletere cu cuvintele „PENTRU” și „ÎMPOTRIVĂ”, iar sub acestea – două cercuri.”</p> <p>12. La articolul 235 alineatul (2) va avea următorul cuprins: “(2) Alegătorul completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patruleterul în care este înscris cuvântul „PENTRU” sau „ÎMPOTRIVĂ”, exprimându-și astfel opțiunea.”</p> <p>13. La articolul 237 alineatul (2) va avea următorul cuprins: “(2) În procesul-verbal privind rezultatele referendumului local se indică separat numărul de voturi „PENTRU” și numărul de voturi „ÎMPOTRIVĂ”.”</p> <p><i>Notă: În conformitatea cu art. 58^l din Regulamentul Parlamentului, Amendamentul, în partea ce vizează statutul UTA Găgăuzia și/sau atribuțiile autorităților acesteia au fost remise spre avizare Adunării Populare a UTA Găgăuzia, fiind recepționat Avizul, aprobat prin Hotărârea Prezidiului Adunării Populare nr. 92- LXX/VII din 15.04.2024</i></p>	
--	---	--

Președinta Comisiei

Veronica ROȘCA